

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН
ДЭРГЭДЭХ СТАТИСТИКИЙН ХЭЛТЭС

Улаанбаатар хот, Сэлэнгэ аймгийн засаг даргын дэргэдэх статистикийн хэлтэс

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН НИЙГЭМ, ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

2017/08

Мэдээллийн нэгдсэн лавлах: WWW.1212.MN

СТАТИСТИКИЙН МЭДЭЭЛЛИЙГ ХААНААС, ХЭРХЭН АВАХ ВЭ?

WWW.NSO.MN

Цахимаар:

Энэ сайтад өөрийн e-mail хаягаа бүртгүүлснээр статистикийн мэдээллийг цаг алдалгүй тогтмол авч байх болно.

SOCIAL NETWORK

www.facebook.com/Статистик-Мэдээлэл

www.selenge.nso.mn

Сэлэнгэ аймгийн статистикийн хэлтсийн веб хуудас

Утсаар:

Лавлах утас:
1900-1212

СЭЛЭНГЭ АЙМАГ

www.facebook.com/Сэлэнгэ Статистик

Сэлэнгэ аймаг

70362047
70362449
70363694

Ухаалаг гар утас, таблет ашиглан статистик мэдээлэл авах ezStat аппликейшн

Статистикийн хэвлэмэл бүтээгдэхүүнийг унших Монстаг аппликейшн

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ДЭРГЭДЭХ
СТАТИСТИКИЙН ХЭЛТЭС

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН НИЙГЭМ
ЭДИЙН ЗАСГИЙН БАЙДАЛ**

08 сар
2017

Гарчиг

Ерөнхий тэмдэглэл.....	4
АРГАЧЛАЛЫН ТАЙЛБАР	5
ТОВЧ АГУУЛГА.....	6
ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД, жил бүрийн эхний хагас жилийн байдлаар	16
1. ХҮН АМ, НИЙГМИЙН СТАТИСТИКИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ	16
1.1 Хүн ам.....	16
1.2 ЭРҮҮЛ МЭНД	17
1.3. ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ	21
1.4 НИЙГМИЙН ДААТГАЛ, ХАЛАМЖ.....	23
1.5 ГЭМТ ХЭРЭГ.....	24
1.6 ХИЛЭЭР ОРСОН, ГАРСАН ИРГЭД.....	25
II. МАКРО ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ.....	27
2.1 МӨНГӨ, ЗЭЭЛ	27
2.2 АЙМГИЙН НЭГДСЭН ТӨСӨВ, ТАТВАР	28
2.3. ГАДААД ХУДАЛДАА	30
2.3. ҮНЭ	30
3. ЭДИЙН ЗАСГИЙН СТАТИСТИКИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ	32
3.1 ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ.....	32
3.2 АЖ ҮЙЛДВЭР	37
4. БУСАД.....	41

Ерөнхий тэмдэглэл

- I. Товчилсон тэмдэглэлгээ:
 - ГХ- Гэмт хэрэг
 - ХАА- Хөдөө аж ахуй
 - АҮ - Аж үйлдвэр
 - ЖДҮ- Жижиг дунд үйлдвэрлэл
 - СЭ - Сэлэнгэ
- II. Саруудыг ромбо тоогоор тэмдэглэв. (I, II, III, IV, V, VI ...г.м)
- III. Тухайн сарыг оруулсан жилийн эхнээс өсөн нэмэгдэх дүнг харуулахдаа I-IV, I-XI зэргээр илэрхийлэв

- IV. Дараах тэмдэглэлийг ашиглав:
 - ... Мэдээлэл байхгүй
 - X Бүтцийн өөрчлөлт
 - 0.0 Маш бага тоо
 - +, - Зөрүү
 - Гүйцэтгэл байхгүй
 - * Дахин

"Үүнээс" гэдгийг харуулах бөгөөд зарим тохиолдолд тухайн үзүүлэлтийн бүрэлдэхүүн хэсгүүдийн нийлбэр нэгдсэн дүнтэй тэнцэхгүй байж болно.
- V. "Төл" нь төлөвлөгөө, "Гүйц" нь гүйцэтгэл
- VI. Орон дэвшүүлэлтээс хамаарч зарим үзүүлэлтийн нийлбэр нь дүнтэйгээ, бүтцийг хувиар илэрхийлэхэд 100 хувиас бага зэрэг зөрүүтэй байж болно.

АРГАЧЛАЛЫН ТАЙЛБАР

Суурин хүн ам: Тухайн Засаг захиргааны нэгжид 183 хоног буюу 6 сараас дээш хугацаагаар оршин сууж байгаа хүн амыг харуулдаг.

Төсөв: Аймгийн т.свийн орлого зарлага нь төвлөрсөн төсвийн болон орон нутгийн төсвийн орлого, зарлагаас бүрдэнэ.

Ажилгүйчүүд: Ажилгүйчүүдийн тоонд олон улсын стандарт ангиллын дагуу Монгол улсын хуулиар зөвшөөрөгдсөн хөдөлмөрлөх насны, хөдөлмөр эрхлэх чадвартай, цалин хөлстэй ажил болон хувиараа хөдөлмөр эрхэлдэггүй, тухайн үед ажиллахад бэлэн, цалин хөлстэй ажил идэвхтэй эрж, хайж байгаа хөдөлмөр эрхлэлтийн албанд бүртгүүлсэн хүмүүс орно.

Үнэ: Аймгийн төвийн захад борлогдож байгаа болон хөдөө аж ахуйн гаралтай хүнсний бүтээгдэхүүний зах зээлийн дундаж үнийг харуулна.

Хэрэглээний үнийн индекс: Гэдэг нь өрх орлогоороо өөсдийн хэрэгцээнд худалдан авсан, үйлчлүүлсэн хамгийн чухал эн тэргүүний нийтлэг хэрэгцээтэй бараа, үйлчилгээний үнийн өөрчлөлтийг тэдгээрийн хэрэглээний зардалд эзлэх хувиар жигнэсэн дундаж юм.

Гэмт хэрэг: Хүний амь бие, эрүүл мэндийн эсрэг гэмт хэрэгт бусдыг амиа хорлоход хүргэх, иргэдийн эрх чөлөө, эрүүл мэндийн эсрэг гэмт хэрэг болон хүнийг санаатай алах, болгоомжгүй алах хэргийг, хүүхэд гэр бүл нийгмийн ёс суртахууны эсрэг гэмт хэрэгт хүчингийн хэргийг оруулав.

Хээлтэгч мал: Нас гүйцсэн эм малыг хамруулна.

Зүй бусаар хорогдсон малын тоонд: Халдвартай, халдваргүй өвчин, зуд, үер ус, гал түймэр, аянга, цахилгаан зэрэг гэнэтийн аюул болон араатан, жигүүртэнд идүүлэх, худаг, хавцалд унах зэрэг хариулга, маллагаатай холбоотой бусад шалтгаанаар хорогдсон малыг хамруулна.

Аж үйлдвэр: Аж ахуйн нэгжүүдийг эдийн засгийн үйл ажиллагаагаар анхгилахдаа НҮБ-ын эдийн засгийн үйл ажиллагааны Олон улсын стандарт ангиллыг мөрдөж байна. Үйлдвэрийн борлуулсан бүтээгдэхүүн нь аж ахуйн нэгж, байгууллагын тайлангийн хугацаанд худалдсан буюу гадагш гүйцэтгэсэн ажил үйлчилгээний хэмжээ юм. Аж үйлдвэрийн нийт бүтээгдэхүүний өсөлтийг тооцоход нэр төрлийн бүтээгдэхүүнийг 2016 оны зэрэгцүүлэх үнээр үнэлж тодорхойлсон болно. Гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн биет хэмжээг харуулна.

ТОВЧ АГУУЛГА

Сэлэнгэ аймгийн нийгэм, эдийн засгийн байдал (2017 оны эхний 8 сарын байдлаар)

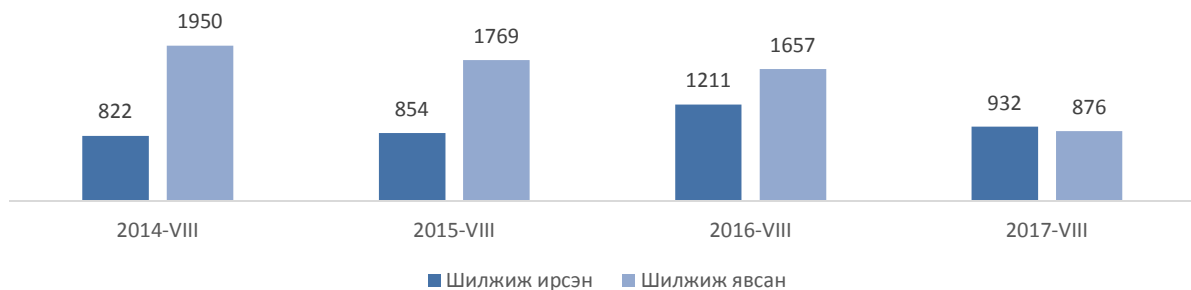
1. НИЙГМИЙН СТАТИСТИКИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

1.1 Хүн ам

2017 оны эхний 8 сарын байдлаар манай аймагт бусад аймаг хотоос бүгд 932 хүн шилжин ирж, 876 хүн шилжин явсан байна. Нийт шилжин ирэгсдийн 67.7 хувь нь Улаанбаатар хот, Дархан –уул, Орхон аймгаас, шилжин явагсдын 49.5 хувь нь Улаанбаатар хот, Дархан –Уул, Орхон аймагт явжээ.

Шилжилт хөдөлгөөн

Монгол-Оросын хилийг хялбарчилсан журмаар хил нэвтрэх эрхийн үнэмлэхээр 32677 хүн зорчсон байна

1.2 Эрүүл мэнд

Эхний 8 сарын байдлаар аймгийн хэмжээгээр нийт 1128 эх төрж, 1133 хүүхэд мэндэлсэн нь өнгөрсөн оны мөн үеийнхээс төрөлт 9.8 хувиар буурсан байна. Нас барсан хүний тоо 317 байгаа нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 17.4 хувиар буурсан байна. 0-1 хүртлэх хүүхдийн эндэгдэл 12, 1-5 хүртлэх насны хүүхдийн эндэгдэл 3 тохиолдол тус тус бүртгэгдсэн байна. Нийт нас баралтын шалтгааны 14.1 хувь нь осол гэмтлийн, 24.0 хувь нь хорт хавдрын өвчний шалтгаантай байна.

1.3 Хөдөлмөр

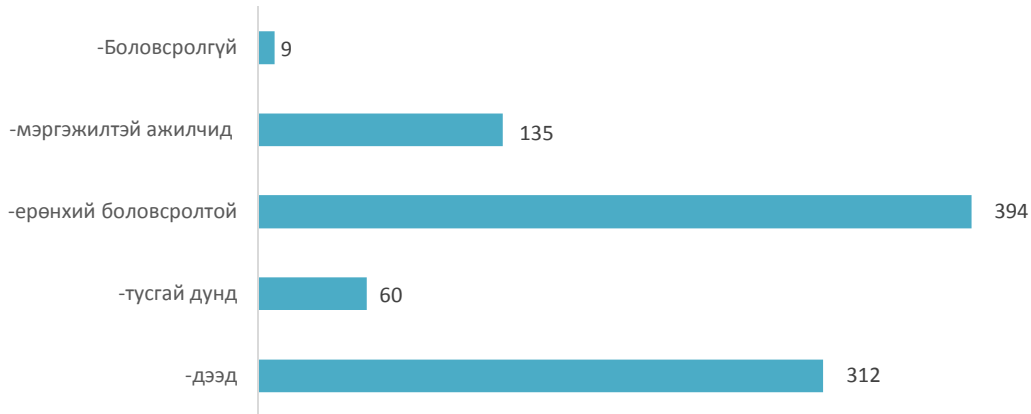
2017 оны 8 дугаар сарын эхэнд бүртгэлтэй ажилгүйчүүд 997, тухайн сард ажилд зуучлагдсан 33, идэвхгүйн улмаас хасагдсан 164, нэмэгдсэн 110, сарын эцэст 910 болсон нь урьд оны мөн үеийнхээс 11.7 хувиар өссөн байна.

Нийт ажилгүйчүүдийн 43.3 хувийг ерөнхий боловсролтой, 34.2 хувийг дээд боловсролтой, 14.9 хувийг мэргэжилтэй ажилчид, 6.7 хувийг тусгай дунд боловсролтой, 0.9 хувийг боловсролгүй хүмүүс эзлэх боллоо. Энэ сард бүртгэлтэй ажилгүйчүүдээс идэвхгүйн улмаас 164 хүн хасагдаж, 33 хүн ажилд зуучлагдан орж, 110 хүн шинээр бүртгэгдсэн байна.

Шинээр 380 ажлын байр бий болж боловсруулах үйлдвэр, худалдаа гэр ахуйн засвар үйлчилгээ, ХАА ан агнуур ой аж ахуй загас агнуур, уул уурхай олборлох үйлдвэрийн салбар тус тус 71.3 хувийг эзлэж байна.

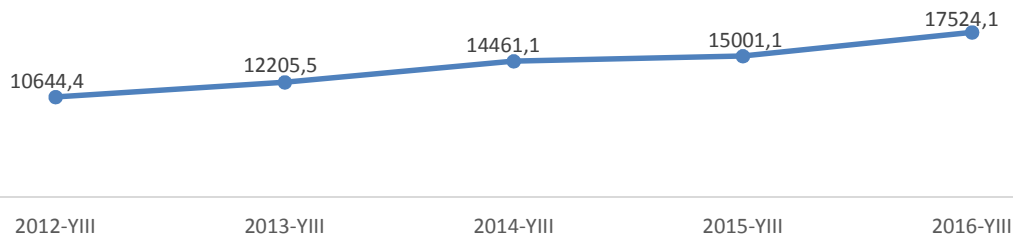
Бүртгэлтэй ажилгүйчүүд, боловсролоор

1.4 Нийгмийн даатгал, халамж

2017 оны 8 дугаар сарын байдлаар тэтгэврийн даатгалын сангаас 15750 тэтгэвэр авагчдад 36335.7 сая төгрөгийг тэтгэвэрт, Тэтгэмжийн даатгалын сангаас 4445 хүнд 1477.1 сая төгрөгийг ХЧТА, ЖА, оршуулга, өвчтөн сахисны тэтгэмжид, ҮОМШӨ-ний даатгалын сангаас ҮО-ийн тэтгэвэр, ХЧТА-ны тэтгэмж, нөхөн төлбөр, сувиллын зардалд 293 хүнд 728.3 сая төгрөг, Ажилгүйдлийн даатгалын сангаас 391 хүнд 527.7 сая төгрөгийг ажилгүйдлийн тэтгэмжид, ЭМД-ын сангаас эмнэлэг, эмийн сангуудад 3008.3 сая төгрөгийн зардлыг тус тус олгожээ. Нийгмийн халамжийн сангаас 28966 хүнд 6788.6 сая төгрөгийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмжийг олгожээ.

Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлого, сая.төг

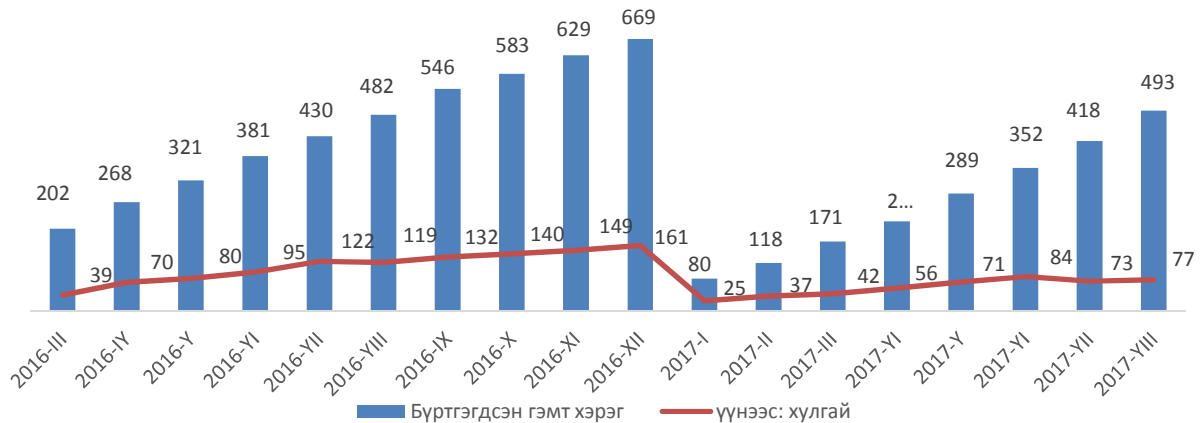
1.5 Гэмт хэрэг, шүүх

Цагдаагийн газрын мэдээгээр нийт 493 гэмт хэрэг бүртгэгдсэний 167 нь согтуугаар үйлдэгдсэн ба гэмт хэргийн тоо өнгөрсөн оны мөн үеийнхээс 2.3 хувиар өсчээ. Бүртгэгдсэн хэргийн 22.1 хувийг өмчлөх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг, 41.6 хувийг

хүний амь бие, эрүүл мэндийн эсрэг гэмт хэрэг, 6.3 хувийг нийгмийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, 12.8 хувийг тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт, 17.2 хувийг бусад хэрэг эзэлж байна. 2017 оны 8 сарын байдлаар бүртгэгдсэн захиргааны зөрчил 14941 бүртгэгдсэний 14912 иргэн, 29 ААН, байгууллагад торгуулийн арга хэмжээ авч, 587 хүн тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхээ хасуулжээ.

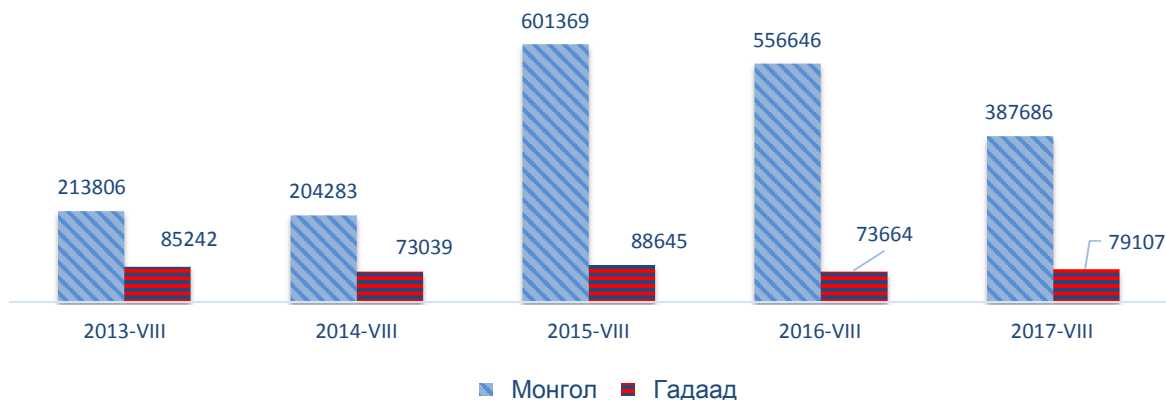
Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг, эхний 8 сарын байдлаар

1.6 Хилээр орсон, гарсан иргэд

Сэлэнгэ аймгийн Алтанбулаг болон Сүхбаатар боомтоор давхардсан тоогоор 466793 зорчигч нэвтэрсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 25.9 хувиар буурсан байна. Нийт зорчигчдын 83.1 хувь нь Монгол иргэд, 16.9 хувь нь гадаад иргэд байна. Энэ нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад хилээр нэвтэрсэн Монгол иргэдийн тоо 30.3 хувиар буурч , гадаад иргэдийн тоо 7.4 хувиар өссөн байна.

Хилээр орсон гарсан иргэд

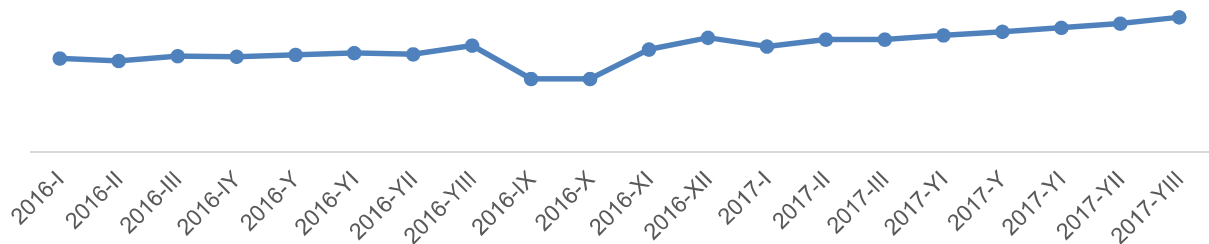
2. МАКРО ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

2.1 Мөнгө, банк

Монгол банкны мэдээгээр энэ сард кассын цэвэр орлого 61919.4 сая төгрөг, цэвэр зарлага 59838.7 сая төгрөгт хүрчээ. Зээлийн өрийн үлдэгдэл 225835.7 сая төгрөг байгаа ба үүний 2.6 хувийг чанаргүй зээл эзэлж байна. Иргэдийн мөнгөн хадгаламж 70667.0 сая төгрөг байна.

Зээлийн өрийн үлдэгдэл сая.төг

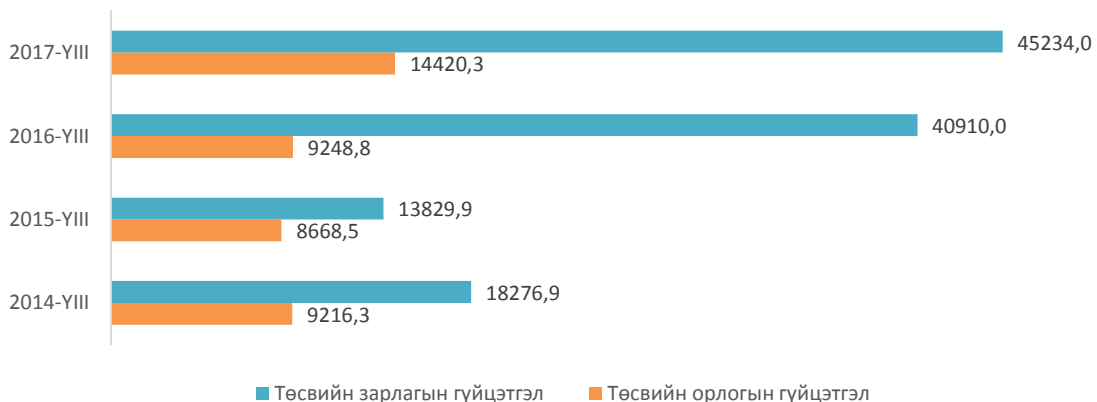

2.2 Төрийн сан, татвар

2017 оны төсвийн гүйцэтгэлийн 8 дугаар сарын мэдээгээр орон нутгийн төсвийн орлого 98,4 хувь, улсаас авах санхүүгийн дэмжлэг 100.0 хувь, орон нутгийн хөгжлийн сангийн орлогын шилжүүлэг 100.0 хувь, салбарын байгууллагуудын тусгай зориулалтын шилжүүлэг 100.0 хувь биелэгдсэн байна. Төсвийн зарлагын гүйцэтгэл 87.0 хувийн гүйцэтгэлтэй байна. Аймгаас олгох сумдын санхүүгийн дэмжлэг 100.0 хувь, аймгийн Засаг даргаас олгох нөөц хөрөнгийн гүйцэтгэл 100.0 хувийн гүйцэтгэлтэй гарсан байна.

Төсвийн гүйцэтгэл, сая.төг

2.3 Гадаад худалдаа

Сэлэнгэ аймагт 2017 оны эхний 8 сарын байдлаар гадаад худалдааны нийт бараа эргэлт 153.97 сая америк доллар, үүнээс экспорт 1.15 сая америк доллар, импорт 152.82 сая америк доллар байна.

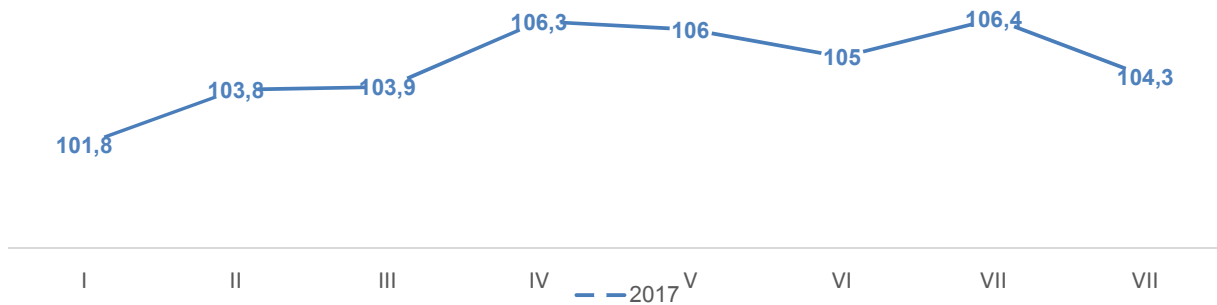
2.4 Үнэ

Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ аймгийн хэмжээнд өмнөх сараас 1.2 хувиар буурч, өмнөх оны эцсээс 4.3 хувь, өмнөх оны мөн үеэс 5.2 хувиар өслөө. Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ 2017 оны 8 дугаар сард өмнөх оны мөн үеэс 5.2 хувиар өсөхөд эм тариа, үйлчилгээний бүлгийн үнэ дүнгээрээ 9.0 хувь тээврийн бүлгийн үнэ дүнгээрээ 9.5 хувь, гэр ахуйн тавилга, гэр ахуйн барааны бүлгийн үнэ 7.9 хувиар тус тус өссөн нь голлон нөлөөлсөн байна.

Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ өмнөх оны эцсээс 4.3 хувиар өсөхөд эм тариа үйлчилгээний бүлгийн үнэ дүнгээрээ 11.8 хувь, тээврийн бүлгийн үнэ дүнгээрээ 8.4 хувиар өссөн нь голлон нөлөөлсөн байна.

Харин хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ өмнөх сараас 1.2 хувиар буурахад хүнсний бараа, согтууруулах бус ундаа бүлгийн дүнгээрээ 4.1 хувь, хувцас, бөс бараа, гутлын бүлгийн үнэ 0.2 хувиар буурсан нь голлон нөлөөллөө.

Аймгийн хэрэглээний үнийн индекс, хувь
(өмнөх оны 12 дугаар сар = 100%)

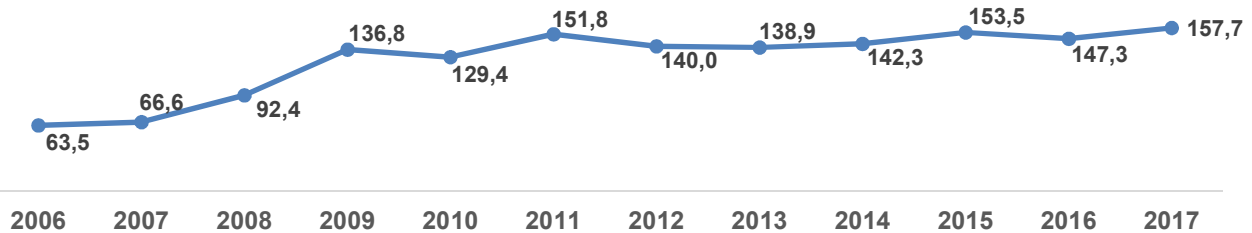

2.5 Хөдөө аж ахуй

2017 онд аймгийн хэмжээнд 157.7 мян.га-д үр тариа, 2.57 мян.га-д төмс, 2.5 мян.га-д хүнсний ногоо тус тус тариалжээ. Үүнийг 2016 онтой харьцуулахад үр тариа 10.4 мян.га буюу 7.1 хувиар их, төмс 0.69 мян.га буюу 22.3 хувиар, хүнсний ногоо 0.05 мян.га буюу 2.1 хувиар тус бүр бага тариалсан байна.

Үр тариа тариалалт /мян.га/

2017 оны 8 дугаар сарын ургац хураалтын явцын мэдээгээр үр тариа 1.9 мян.тн, төмс 1.7 мян.тн, хүнсний ногоо 5.7 мян.тн хураан авчээ. Үүнийг 2016 оны мөн үетэй харьцуулахад үр тариа 0.41 мян.тн буюу 26.6 хувиар, хүнсний ногоо 1.8 мян.тн буюу 44.1 хувиар тус бүр их, харин төмс 1.8 мян.тн буюу 2 дахин бага ургац хураан авсан байна.

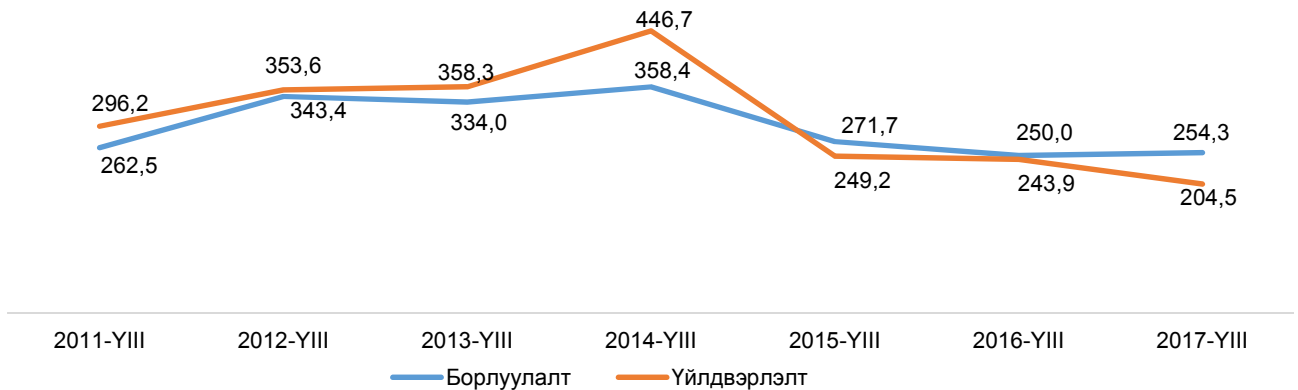
Ургац хураалт төмс, хүнсний ногоо /мян.тн/

2016 оны мөн үеэс малын үнэ 10.000-240.000 төгрөгөөр буурсан байна. Түүхий эдийн үнийн хувьд адууны шир 5.000, үхрийн шир 6.000 - 13.000 төгрөгөөр тус бүр өссөн байна.

2.6 Аж үйлдвэр

2017 оны эхний 8-р сарын байдлаар аж үйлдвэрийн салбарт 204.5 тэр.бум төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, 254.3 тэр.бум төгрөгийн борлуулалт хийгдсэн нь урьд оны мөн үеийнхээс үйлдвэрлэлт 16.2 хувиар буюу 39402.3 сая.төгрөгөөр буурсан бол борлуулалт 1.7 хувиар буюу 4323.6 сая.төгрөгөөр өссөн байна. Аж үйлдвэрийн нийт бүтээгдэхүүний 24.3 хувь нь хүнсний салбарт 56.4 хувь нь уул уурхайн салбарт, 16.7 хувь нь барилгын материалын салбарт, 2.6 хувийг бусад салбарт бүтээгджээ. Сумдын жижиг дунд үйлдвэрүүд аймгийн аж үйлдвэрийн нийт бүтээгдэхүүний 0.3 хувьтай тэнцэх 656.9 сая төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, 765.5 сая.төгрөгийн борлуулалт хийжээ.

Аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт, борлуулалт (тэр.бум төг)**3. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ СТАТИСТИКИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ****3.1 Цаг уур орчны мэдээ****ТАНЫ АНХААРАЛД**

Цаг агаарын сарын урьдчилсан мэдээнд тухайн сард агаарын дундаж температур болон орох хур тунадасны хэмжээ нь олон жилийн дундажтай харьцуулахад ямар байхыг баруун (Баян-Өлгий, Ховд, Увс, Завхан, Говь-Алтай, Баянхонгор), төв (Архангай, Өвөрхангай, Хөвсгөл, Булган, Сэлэнгэ, Төв, Орхон, Дархан-Уул), зүүн (Хэнтий, Дорнод, Сүхбаатар), говийн (Дундговь, Өмнөговь, Дорноговь, Говь-Сүмбэр) нутгийн гэсэн 4 бүс нутаг тус бүрээр ялган зааж өгдөг. Түүнчлэн хэдий үед нутгийн аль хэсэгт дулаарах, хүйтрэх, бороо, цас орох, салхи шуурга болохыг тусгана. Цаг агаарын үзэгдэл нутгийн 30 хувиас хэтрэхгүйгээр зурвас газраар ажиглагдах тохиолдолд “зарим газраар”, 30-70 хувьд “ихэнх нутгаар”, 70 хувиас дээш нутгийг хамрах тохиолдолд “бүх нутгаар” гэсэн нэр томъёо хэрэглэдэг. Дулааны улиралд агаарт болон хөрсний гадарга дээр температур 00-аас бага болж хүйтрэхийг “цочир хүйтрэл” гэнэ. Цаг агаарын урьдчилсан мэдээг өдөр бүр 12 цагаар болон нэг, тав хоногоор нарийвчлан гаргаж радио, телевиз, хэвлэлээр нийтэд мэдээлдэг. Цаг агаарын байдал эрс өөрчлөгдөн цаашид хөдөө аж ахуйн болон эдийн засгийн бусад салбарын хэвийн үйл ажиллагаанд саад хийхээр аюултай үзэгдлийн хэмжээнд хүрч болзошгүй тохиолдолд “Урьдчилан анхааруулах мэдээ”, “Урьдчилан сэрэмжлүүлэх мэдээ” гаргаж радио, телевизээр нийт ард иргэдэд, харин ноцтой бэрхшээл учруулж эд хөрөнгө, иргэдийн амь нас хохирохоор онц аюултай үзэгдлийн хэмжээнд хүрэхээр бол “Гамшигт үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх мэдээ” гаргаж “Харанга” дохиотойгоор мэдээлэх ба мэдээллийг онцгой байдлын шугамаар нийт ард иргэд, төр засгийн бүх шатны удирдлагад яаралтай хүргэдэг. Засаг дарга нар “Гамшигт үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх мэдээ”-г хүлээн авмагц мэдээллийг өөрийн харъяа нутаг дэвсгэрийн иргэдэд хүргэх, гамшгаас хамгаалах, гамшгийн голомтод ажиллах, сэргээн босгох үйл ажиллагааг шуурхай зохион байгуулах үүрэгтэй.

Ус, цаг агаарын гамшигт үзэгдлийн улмаас хүний амь нас эрсдсэн, байгаль орчин, эд хөрөнгөнд хохирол учирсан тохиолдолд сум, дүүргийн Засаг дарга ажлын хэсэг томилон

ажиллуулж, уг гамшигт үзэгдлээс хамгаалах талаар зохион байгуулсан арга хэмжээ, үр дүн, учирсан хохирол, гарсан зардлын талаархи мэдээллийг нэгтгэн аймаг, нийслэлийн Засаг дарга, Онцгой байдлын газар, хэлтэс, Улсын онцгой байдлын ерөнхий газарт, аймгийн Ус цаг уур, орчны шинжилгээний төв Ус цаг уурын хүрээлэнд 3 хоногийн дотор тус тус ирүүлнэ.

Цаг агаарын мэдээний талаар лавлах, эсвэл байгаль цаг уурын сонин хачин үзэгдлийн талаархи мэдээллийг Улаанбаатар хотын 326606, 326609 утсаар өгөх юмуу “УБ-46, Жуулчны гудамж-5, Ус цаг уурын хүрээлэнгийн “Урьдчилан мэдээлэх сектор” гэсэн хаягаар ирүүлнэ

Уур амьсгалын тойм

Climate review

Есдүгээр сарын агаарын дундаж температур 8-13 градус дулаан байдаг. Гэвч 1957, 1968, 1970, 1985, 2011 онд ихэнх нутгаар 1.5-3.5 градусаар хүйтэн байсан бол 1966, 1973, 1977, 1978, 1988 онд ихэнх нутгаар олон жилийн дунджаас 1.5-2.5 градусаар, 1998, 2000-2002, 2007, 2016 онд 2.5-5.7 градусаар дулаан байжээ. Зарим жилд агаарын үнэмлэхүй их температур 24-29 градус хүрч дулаардаг бол үнэмлэхүй бага температур 8-14 градус хүрч хүйтэрдэг байна.

Энэ сард ордог хур тунадасны хэмжээ наймдугаар сарынхтай харьцуулахад эрс багасч нутгийн баруун хэсгээр 32-38мм, бусад сумдын нутгаар нутгаар 10-20 мм ордог. Гэвч зарим жил үүнээс нилээд хэлбэлздэг. Тухайлбал: 1973, 1975, 1984, 1987, 1991, 1994, 1999 онд ихэнх нутгаар, 2010 онд говийн нутгаар олон жилийн дунджаас их хур тунадас орсон бол 1965-1967, 1978, 1980, 1995, 1996, 2000, 2002, 2006 онд харьцангуй бага хур тунадас орж байжээ.

Салхи 15 м/с-ээс ихсэх тохиолдол 2-4 удаа ажиглагддаг бөгөөд шороон болон цасан шуурга 1-2 удаа шуурдаг.

ЦАГ АГААРЫН УРЬДЧИЛСАН МЭДЭЭ

Агаарын температурын сарын дундаж нь 8-13 градус дулаан буюу нийт нутгаар уур амьсгалын дунджаас 0.5-1.0 градусаар дулаан байна ([1 дүгээр зураг](#)).

Нэгдүгээр арав хоногийн эхэн болон сүүлч, хоёрдугаар арав хоногийн эхээр Орхон, Сэлэнгийн саваар шөнөдөө 11-16 градус, өдөртөө 27-32 градус, бусад сумдын нутгаар шөнөдөө 8-13 градус, өдөртөө 23-28 градус дулаан байна.

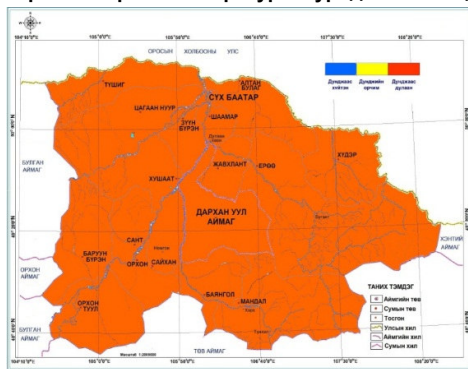
Нэгдүгээр арав хоногийн дунд үе, хоёрдугаар арав хоногийн дунд үе болон сүүлч, гуравдугаар арав хоногийн эхээр сэрүүсч Орхон Сэлэнгийн саваар шөнөдөө 3 градус дулаанаас 2 градус хүйтэн, хөрсөн дээр 1-6 градус хүйтэн цочир хүйтэрнэ, бусад сумдын нутгаар шөнөдөө 0-5 градус өдөртөө 9-14 градус дулаан байна. Гуравдугаар арав хоногийн сүүлийн хагаст хүйтэрч сарын сүүлчээр Хараа, Ерөө, Орхон, Сэлэнгийн саваар шөнөдөө 8-13 градус хүйтэн өдөртөө 0-5 градус дулаан, бусад сумдын нутгаар шөнөдөө 1-6 градус хүйтэн, өдөртөө 6-11 градус дулаан байна.

Энэ сард орох хур тунадасны хэмжээ нь дунджийн орчим орох төлөвтэй ([2 дугаар зураг](#)). Нэгдүгээр арав хоногийн эхээр нутгийн хойд хэсгээр түр зуурын бороо, нэг болон хоёр, гуравдугаар арав хоногийн дунд үеэр нь ихэнх нутгаар, хоёрдугаар арав хоногийн сүүлчээр зарим газраар бороо, уулархаг нутгаар хур тунадас орно. Дуу цахилгаантай. Гуравдугаар арав хоногийн сүүлчээр зарим газраар хур тунадас, уулархаг нутгаар нойтон цас орох төлөвтэй.

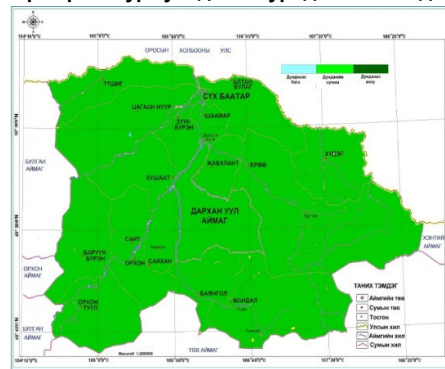

Салхи нэг болон гуравдугаар арав хоногийн дунд үе болон сүүлч, хоёрдугаар арав хоногийн дунд үеэр зарим газраар 16-18м/с хүртэл ширүүсч шороон шуурга шуурах төлөвтэй.

09-р сарын агаарын температурын урьдчилсан мэдээ

09-р сарын хур тунадасны урьдчилсан мэдээ

4.БУСАД

а. Онцгой байдлын алба

Сэлэнгэ аймгийн хэмжээнд он гарснаар 429 объект, 1593 айл өрх үзлэг шалгалтанд хамрагдаж, 1495 зөрчил илрүүлэн, 327 зөрчил дутагдлыг арилгасан байна. Мөн эхний 8-н сарын байдлаар 101 гал түймэр гарч 429.0 сая төгрөгийн хохирол учирсан байна.

б. Хяналт шалгалт

Аймгийн Мэргэжлийн хяналтын газар 2017 оны эхний 8 сарын байдлаар 116 аж ахуйн нэгж байгууллага, 83 иргэнд хяналт, шалгалт хийж, 502 зөрчил дутагдал илрүүлж, 225 зөрчил арилгуулсан байна.

в. Газрын харилцаа, барилга хот, байгуулалтын газар

2017 оны 8 дугаар сарын байдлаар газар өмчлөх тухай өргөдөл 42 хүн гаргаснаас 8 нь одоо эзэмшиж ашиглаж байгаа хашааныхаа газрыг өмчлөхийг хүссэн иргэдийн 33 нь шинээр газар өмчилж авахыг хүссэн иргэд байна. Засаг даргын захирамжаар 400 иргэнд газар өмчлүүлэхээр шийдвэрлэсэн ба үүний 35 иргэн одоо ашиглаж байгаа газраа, 303 иргэн шинээр газар өмчилж, 61 иргэн улсын чанартай зам дагуу газар өмчилж авсан байна.

Аймгийн хэмжээнд 2017 оны 08 дугаар сарын 01-нээс 2017 оны 08 дугаар сарын 31-ийг хүртэл нийт 189 нэгж талбар барьцаа бүртгэлт бүргүүлсэнээс 110 нэгж талбарыг иргэн 79 нэгж талбарыг аж ахуй нэгж бүртгүүлсэн байна. Мөн 23 иргэний нэгж талбар, 0 аж ахуй нэгжийн барьцаа бүртгэлээс тус тус чөлөөлсөн байна.

г. Оюуны өмч, Улсын бүртгэлийн газар

2017 оны 8 дугаар сарын байдлаар газрын эзэмших эрхийн анхны өүртгэл баталгаажуулалтыг 55 иргэн, газраас бусад ҮХЭХ0Э-н анхны бүртгэл, баталгаажуулалтыг

49 иргэн тус тус баталгаажуулжээ. Газраас бусад үл хөдлөх эд хөрөнгийн гэрчилгээ 735 газар өмчлөх эрхийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээ 97 бичигдэж, нийт үйлчилгээний хураамж 11136.3 ҮХЭХӨЭ-ээ худалдсанаас оруулсан татварын орлого 26336.1 сая төгрөг төвлөрсөн байна.

д.Түүвэр судалгаа

2017 оны 8 дугаар сарын байдлаар Өрхийн нийгэм, эдийн засгийн судалгааг 272 өрхөөс, Ажиллах хүчний судалгааг 312 өрхөөс авч, судалгаанд хамрагдсан өрхүүдэд урамшуулал болгон 1906.0 сая төгрөг олгоод байна

ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар**1. ХҮН АМ, НИЙГМИЙН СТАТИСТИКИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ****1.1 Хүн ам****1.1.1 ШИЛЖИН ИРСЭН ИРГЭДИЙН ТОО, сумдаар**

Сумын нэр	2014-VIII	2015-VIII	2016-VIII	2017-VIII
Дүн	822	854	1211	932
Алтанбулаг	33	40	52	44
Ерөө	43	36	55	67
Зүүнбүрэн	15	19	30	26
Мандал	177	175	218	187
Орхон	16	13	21	17
Сант	18	14	25	23
Цагааннуур	14	26	43	23
Баянгол	37	66	63	67
Сайхан	121	83	167	101
Орхонтуул	27	39	39	35
Баруунбүрэн	29	40	25	23
Шаамар	24	39	33	50
Хүдэр	24	32	31	24
Сүхбаатар	188	179	309	199
Жавхлант	34	25	39	18
Түшиг	8	16	33	5
Хушаат	14	12	28	23

Эх үүсвэр: Аймгийн Оюуны өмч, улсын бүртгэлийн газар

1.1.2 ШИЛЖИН ЯВСАН ИРГЭДИЙН ТОО, сумдаар

Сумын нэр	2014-VIII	2015-VIII	2016-VIII	2017-VIII
Дүн	1950	1769	1657	876
Алтанбулаг	98	116	88	36
Ерөө	78	78	82	46
Зүүнбүрэн	45	37	23	18
Мандал	391	347	312	138
Орхон	23	33	30	12
Сант	50	44	26	25
Цагааннуур	56	49	44	44
Баянгол	105	132	103	73
Сайхан	209	136	183	109
Орхонтуул	68	57	60	28
Баруунбүрэн	49	32	44	28
Шаамар	70	75	80	38
Хүдэр	28	25	30	5
Сүхбаатар	576	518	474	241
Жавхлант	44	31	25	18
Түшиг	31	18	26	7
Хушаат	29	41	27	10

Эх үүсвэр: Аймгийн Оюуны өмч, улсын бүртгэлийн газар

1.2 ЭРҮҮЛ МЭНД**1.2.1 ТӨРӨЛТ**

Сумын нэр	Төрсөн эх				2017 - ҮИИ
	2014 - ҮИИ	2015 - ҮИИ	2016 - ҮИИ	2017 - ҮИИ	2016 - ҮИИ
ДҮН	1383	1295	1246	1128	90.5
Алтанбулаг	1	4	1	2	2*
Ерөө	27	24	41	23	56.1
Зүүнбүрэн	2	3	6	2	33.3
Мандал	512	461	397	405	102.0
Орхон					
Сант					
Цагааннуур	12	19	4	11	2.7*
Баянгол	1		2	4	2*
Сайхан	95	85	81	57	70.4
Орхонтуул	2	5	6	4	66.7
Баруунбүрэн	2	2	5	2	40.0
Шаамар	2	1	1	1	100.0
Хүдэр	6	4	2	2	
Сүхбаатар	703	675	682	602	88.3
Жавхлант	1	1		1	
Түшиг	14	11	14	12	85.7
Хушаат	3		4		

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

1.2.2 АМЬД ТӨРСӨН ХҮҮХДИЙН ТОО

Сумын нэр	Амьд төрсөн хүүхэд				2017 - ҮИИ
	2014 - ҮИИ	2015 - ҮИИ	2016 - ҮИИ	2017 - ҮИИ	2016 - ҮИИ
ДҮН	1384	1301	1255	1133	90.3
Алтанбулаг	1	4	1	2	2*
Ерөө	26	26	41	24	58.5
Зүүнбүрэн	2	2	6	2	33.3
Мандал	516	463	405	408	100.7
Орхон					
Сант					
Цагааннуур	12	19	4	10	2.5*
Баянгол	1		2	4	2*
Сайхан	94	83	81	57	70.4
Орхонтуул	2	5	6	4	66.7
Баруунбүрэн	1	2	5	2	40.0
Шаамар	2	1	1	1	100.0
Хүдэр	6	4	2	2	
Сүхбаатар	703	680	683	604	88.4
Жавхлант	1	1		1	
Түшиг	14	11	14	12	85.7
Хушаат	3		4		

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

1.2.3 НАС БАРАЛТ

Сумын нэр	Нас баралт				2017 - ҮИИ	
	2014 - ҮИИ	2015 - ҮИИ	2016 - ҮИИ	2017 - ҮИИ	2016 - ҮИИ	
ДҮН	326	343	384	317		82.6
Алтанбулаг	20	13	18	15		83.3
Ерөө	25	25	32	30		93.8
Зүүнбүрэн	6	12	9	7		77.8
Мандал	92	99	85	81		95.3
Орхон	2	9	3	8		2.6*
Сант	12	3	7	4		57.1
Цагааннуур	13	17	20	14		70.0
Баянгол	12	11	18	14		77.8
Сайхан	30	29	33	24		72.7
Орхонтуул	6	10	14	9		64.3
Баруунбүрэн	7	8	12	9		75.0
Шаамар	11	14	18	16		88.9
Хүдэр	7	14	9	7		77.8
Сүхбаатар	60	62	93	70		75.3
Жавхлант	9	6	3	4		133.3
Түшиг	7	5	6	2		33.3
Хушаат	7	6	4	3		75.0

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

1.2.4 ХАЛДВАРТ ӨВЧНӨӨР ӨВЧЛӨГСӨД

Сумын нэр	Бүх халдварт өвчин				2017 - ҮИИ	
	2014 - ҮИИ	2015 - ҮИИ	2016 - ҮИИ	2017 - ҮИИ	2016 - ҮИИ	
ДҮН	567	572	1576	468		29.7
Алтанбулаг	29	23	48	29		60.4
Ерөө	36	21	94	19		20.2
Зүүнбүрэн	15	17	23	22		95.7
Мандал	103	101	538	62		11.5
Орхон	2		9	3		33.3
Сант	5	7	14	1		7.1
Цагааннуур	21	23	70	24		34.3
Баянгол	16	7	28	6		21.4
Сайхан	23	45	137	24		17.5
Орхонтуул	7		11	8		72.7
Баруунбүрэн	3	1	20	1		5.0
Шаамар	16	24	54	33		61.1
Хүдэр	9	8	49	14		28.6
Сүхбаатар	255	266	416	208		50.0
Жавхлант	4	14	25	3		12.0
Түшиг	10	6	10	7		70.0
Хушаат	13	9	30	4		13.3

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

Сумын нэр	Бэлгийн замын өвчин				<u>2017 - ҮИИ</u> 2016 - ҮИИ
	2014 - ҮИИ	2015 - ҮИИ	2016 - ҮИИ	2017 - ҮИИ	
ДҮН	347	310	268	235	87.7
Алтанбулаг	17	8	15	13	86.7
Ерөө	15	4	9	4	44.4
Зүүнбүрэн	13	9	6	10	166.7
Мандал	55	55	43	26	60.5
Орхон	1				
Сант		7		1	
Цагааннуур	11	6	14	16	114.3
Баянгол	1				
Сайхан	15	25	13	8	61.5
Орхонтуул	4		2	3	150.0
Баруунбүрэн			8		
Шаамар	10	10	12	19	158.3
Хүдэр	5	4	4	6	150.0
Сүхбаатар	188	170	131	122	93.1
Жавхлант	3	7	2	2	100.0
Түшиг	7	2	5	5	100.0
Хушаат	2	3	4		

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

Сумын нэр	Гипатит				<u>2017 - ҮИИ</u> 2016 - ҮИИ
	2014 - ҮИИ	2015 - ҮИИ	2016 - ҮИИ	2017 - ҮИИ	
ДҮН	21	8	6	0	0.0
Алтанбулаг	1				
Ерөө	5				
Зүүнбүрэн	1				
Мандал	1		3		
Орхон					
Сант	1				
Цагааннуур		5			
Баянгол	1				
Сайхан	2	1			
Орхонтуул					
Баруунбүрэн					
Шаамар					
Хүдэр	3		1		
Сүхбаатар	5	2	1		
Жавхлант	1		1		
Түшиг					
Хушаат					

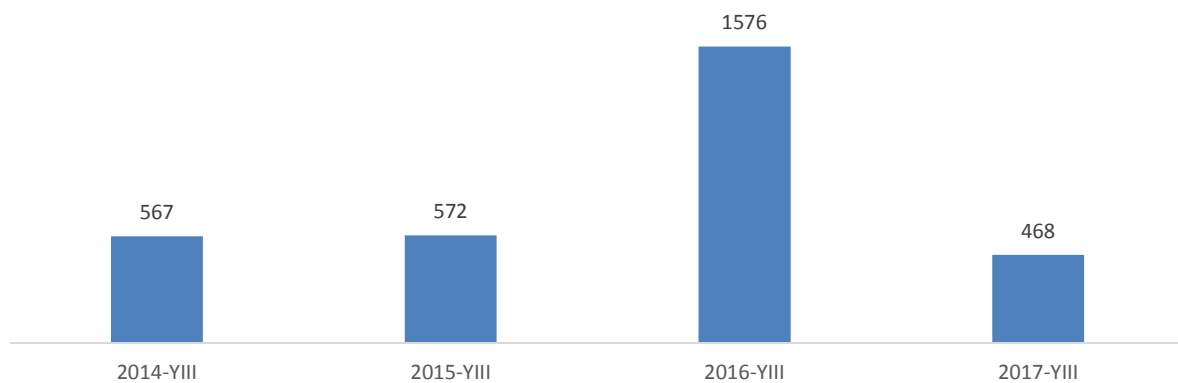
Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

Сумын нэр	Сүрьеэ				$\frac{2017 - \text{YIII}}{2016 - \text{YIII}}$
	2014 - YIII	2015 - YIII	2016 - YIII	2017 - YIII	
ДҮН	170	139	145	141	97.2
Алтанбулаг	10	7	9	12	133.3
Ерөө	15	14	2	10	5.0*
Зүүнбүрэн	1	2	1		
Мандал	41	29	39	33	84.6
Орхон	2	1	4	3	75.0
Сант	3		1		
Цагааннуур	9	9	4	8	2.0*
Баянгол	14	6	12	6	50.0
Сайхан	5	9	15	10	66.7
Орхонтуул	3	1	7	5	71.4
Баруунбүрэн	3		1	1	100.0
Шаамар	6	2	6		
Хүдэр		4	2	3	150.0
Сүхбаатар	53	43	42	46	109.5
Жавхлант		2			
Түшиг	3	4		2	
Хушаат	2	6		2	

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

Халдварт өвчнөөр өвчлөгсөд

1.3. ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ**1.3.1 БҮРТГЭЛТЭЙ АЖИЛГҮЙЧҮҮД**, боловсролоор, эхний 8 сарын байдлаар

Үзүүлэлт	2014 - ҮИИ	2015 - ҮИИ	2016 - ҮИИ	2017 - ҮИИ	$\frac{2017 - ҮИИ}{2016 - ҮИИ}$
Бүгд	835	867	815	910	111.7
-үүнээс эмэгтэй	454	409	378	447	118.3
-дээд	180	178	220	312	141.8
-тусгай дунд	51	41	49	60	122.4
-ерөнхий боловсролтой	516	543	437	394	90.2
-мэргэжилтэй ажилчид	85	104	104	135	129.8
-Боловсролгүй	3	1	5	9	180.0

Эх үүсвэр: Аймгийн Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний газар

1.3.2 БҮРТГЭЛТЭЙ АЖИЛГҮЙЧҮҮДИЙН ТОО, сумдаар

Сумын нэр	Сарын эхний ажилгүйчүүд	Тухайн сард хасагдсан		Нэмэгдсэн	Сарын эцэс
		Ажилд зуучлагдсан	Идэвхгүйн улмаас хасагдсан		
ДҮН	997	33	164	110	910
Алтанбулаг	25		2	1	24
Ерөө	33		1		32
Зүүнбүрэн	27	9	11	10	17
Мандал	310	12	67	59	290
Орхон	14				14
Сант	9				9
Цагааннуур	30	1	6	3	26
Баянгол	95				95
Сайхан	39	2	10	5	32
Орхонтуул	63		24		39
Баруунбүрэн	4				4
Шаамар	56		15	2	43
Хүдэр	17				17
Сүхбаатар	263	3	26	22	256
Жавхлант	5	1	1	1	4
Түшиг	1				1
Хушаат	6	5	1	7	7

Эх үүсвэр: Аймгийн Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний газар

1.3.3 ШИНЭ АЖЛЫН БАЙР

	Бүгд	ХАА, ан агнуур, ОАА, засаг агнуур	Уул уурхай, олборлох үйлдвэр	Боловсруулах үйлдвэр	Цахилгаан, дулаан, усан хангамж	Барилга	Худалдаа, гэр ахуйн засвар, үйлчилгээ	Зочид буудал, зоогийн газар	Тээвэр, холбоо	Санхүүгийн үйл ажиллагаа	мэргэжиллийн шинжлэх ухаан техникийн үйл ажиллагаа	Төрийн удирдлага, батлан хамгаалах, албан журмын даатгал	Болорсрол	Эрүүл мэнд, нийгмийн халамж	Нийгэм, бие хүнд үзүүлэх үйлчилгээ
ДҮН	380	63	43	94	0	32	71	12	6	5	1	22	14	6	11
Алтанбулаг	9							2				5		2	
Ерөө	35	7	11				9					1	7		
Зүүнбүрэн	9	4		2			2							1	
Мандал	79			23		29	16					1	6		4
Орхон	14	11		2		1									
Сант	11	3		4				2	1				1		
Цагааннуур	4			1			2							1	
Баянгол	39	1	20	2			5	4		1	1	1			4
Сайхан	26			6			10			3		5			2
Орхонтуул	19	14					4	1							
Баруунбүрэн	13	9		2				2							
Шаамар	11	4	3				2					1		1	
Хүдэр	18		3				15								
Сүхбаатар	59			50				1				8			
Жавхлант	16	8		2		2	2							1	1
Түшиг	10		6						4						
Хушаат	8	2					4		1	1					

Эх үүсвэр: Аймгийн Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний газар

1.4 НИЙГМИЙН ДААТГАЛ, ХАЛАМЖ**1.4.1 НИЙГМИЙН ХАЛАМЖИЙН САН, сая. төг**

Үзүүлэлт	Зарцуулалт	
	Хүний тоо	Мөнгөн дүн
ДҮН	28966	6788.6
1.Халамжийн тэтгэвэр	2635	2,547.1
2.Нөхцөлт мөнгөн тэтгэмж	1407	623.6
- Бүтэн өнчин хүүхдийг үрчилж авсан, асран хамгаалж харгалзан дэмжиж байгаа, гэр бүлдээ авч асрамжилж байгаа иргэн	101	59.1
- Хүчирхийллийн улмаас хамгаалалт шаардлагатай болсон хүүхдийг гэр бүлдээ авч асрамжилж байгаа иргэн	5	3.0
- Ахмад настан болон ХБИргэн, ХБХүүхдийн асарч байгаа иргэнд	1301	561.5
3.Нийгмийн халамжийн дэмжлэг туслалцаа шаардлагатай иргэнд үзүүлэх хөнгөлөлт, тусламж	3813	265.1
4. Амьжиргааг дэмжих нөхцөлт мөнгөн тусламж	1337	451.2
5.Алдар цолтой ахмадуудад үзүүлсэн хөнгөлөлт, тусламж	57	52.0
- Жирэмсэн болон нярай хүүхэдтэй эхчүүдэд олгосон мөнгө	3419	655.7
- Алдарт эхийн одонтой эхчүүдэд олгосон мөнгө	8293	1,110.9
6.Ахмад настны НХТХ-ийн дагуу олгогдож буй хөнгөлөлт, тусламж	7539	991.3
7. Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээ	94	7.2
8.Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний НХТХ-ийн дагуу олгож буйхөнгөлөлт, тусламж	372	84.5

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэнд, Нийгмийн даатгалын хэлтэс

1.4.2 НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ОРЛОГО, АВЛАГА, сая.төг, сумдаар

Сумын нэр	НДШ-ийн орлого			НДШ-ийн авлага		
	Төл	Гүй	Хувь	А/а нэгж	Төсөв	Бүгд
ДҮН	18,492.7	18,731.4	101.3	8,102.5	174.3	8,276.8
Алтанбулаг	280.8	294.4	104.8	21.3		21.3
Ерөө	468.0	487.1	104.1	98.6	7.9	106.5
Зүүнбүрэн	205.9	181.9	88.3	22.1	1.3	23.4
Мандал	5,148.0	4,889.9	95.0	232.6	2.8	235.4
Орхон	137.3	133.3	97.1	3.6	4.6	8.2
Сант	162.2	168.9	104.1	10.1		10.1
Цагааннуур	549.1	452.0	82.3	294.9	7.0	301.9
Баянгол	436.8	454.4	104.0	86.1		86.1
Сайхан	2,683.2	2,781.9	103.7	6,091.9	23.9	6,115.8
Орхонтуул	240.2	262.8	109.4	8.4	4.1	12.5
Баруунбүрэн	230.9	250.8	108.6	61.1	1.1	62.2
Шаамар	324.5	345.5	106.5	2.4	10.2	12.6
Хүдэр	212.2	250.2	117.9	37.9		37.9
Сүхбаатар	5,584.8	5,774.6	103.4	1,020.7	107.4	1,128.1
Жавхлант	152.9	165.3	108.1	73.4	1.6	75.0
Түшиг	193.4	180.5	93.3	22.2	0.1	22.3
Хушаат	196.6	190.8	97.0	15.2	2.3	17.5
ТХИ	1,285.9	1,467.1	114.1			

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэнд, Нийгмийн даатгалын хэлтэс

1.5 ГЭМТ ХЭРЭГ**1.5.1 БҮРТГЭГДСЭН ГЭМТ ХЭРГИЙН ТОО, сумдаар, эхний 8 сарын байдлаар**

Сумын нэр	Гэмт хэргийн тоо				2017 - ҮИИ
	2014 - ҮИИ	2015 - ҮИИ	2016 - ҮИИ	2017 - ҮИИ	2016 - ҮИИ
ДҮН	533	534	482	493	102.3
Алтанбулаг	22	31	31	36	116.1
Ерөө	38	24	30	44	146.7
Зүүнбүрэн	7	13	9	10	111.1
Мандал	124	152	134	138	103.0
Орхон	17	13	17	19	111.8
Сант	13	7	18	8	44.4
Цагааннуур	14	26	14	7	50.0
Баянгол	42	38	33	37	112.1
Сайхан	57	46	44	52	118.2
Орхонтуул	15	17	15	13	86.7
Баруунбүрэн	24	25	13	7	53.8
Шаамар	19	10	18	12	66.7
Хүдэр	8	15	6	17	2.8*
Сүхбаатар	109	94	76	78	102.6
Жавхлант	7	8	10	4	40.0
Түшиг	7	6	11	6	54.5
Хушаат	10	9	3	5	166.7
Бусад аймаг	0	0			

Эх үүсвэр: Аймгийн Цагдаагийн газар

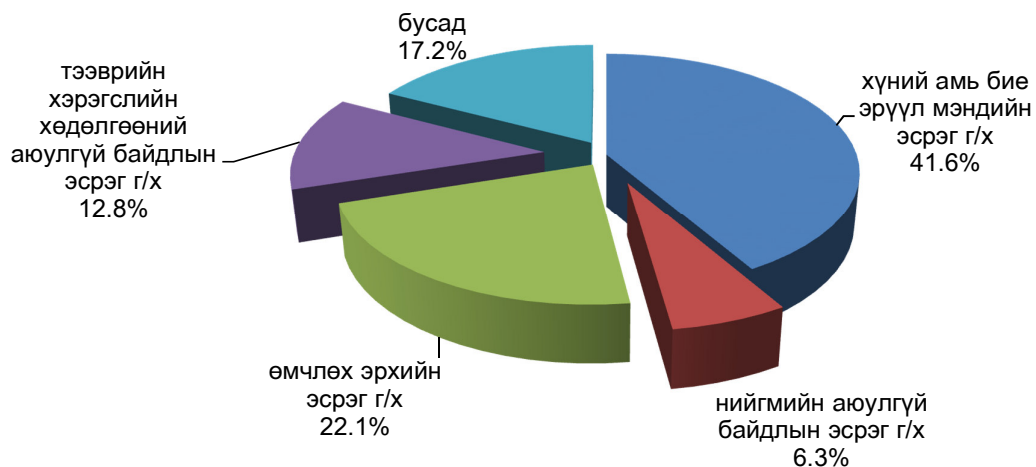
1.5.2 БҮРТГЭГДСЭН ЗАХИРГААНЫ ЗӨРЧИЛ, сумдаар, эхний 8 сарын байдлаар

Сумын нэр	Согтуугаар үйлдэгдсэн гэмт хэрэг	Бүртгэгдсэн захиргааны зөрчил бүгд	Үүнээс торгуулсан		Т/Х жолоодох эрх хассан
			Иргэн	ААНБ	
ДҮН	167	14941	14912	29	587
Алтанбулаг	11	361	361		30
Ерөө	12	397	395	2	21
Зүүнбүрэн	5	28	27	1	2
Мандал	45	2906	2903	3	174
Орхон	8	82	82		4
Сант	3	29	29		4
Цагааннуур	1	54	52	2	4
Баянгол	11	2523	2523		46
Сайхан	15	1744	1,741	3	64
Орхонтуул	4	76	76		1
Баруунбүрэн		56	56		7
Шаамар	2	1300	1,300		31
Хүдэр	5	58	58		
Сүхбаатар	37	4466	4450	16	194
Жавхлант	2	167	167		4
Түшиг	3	44	43	1	
Хушаат	3	26	25	1	1
Бусад аймаг		624	624		

Эх үүсвэр: Аймгийн Цагдаагийн газар

1.5.3 БҮРТГЭГДСЭН ГЭМТ ХЭРЭГ, төрлөөр, сумдаар, эхний 8 сарын байдлаар

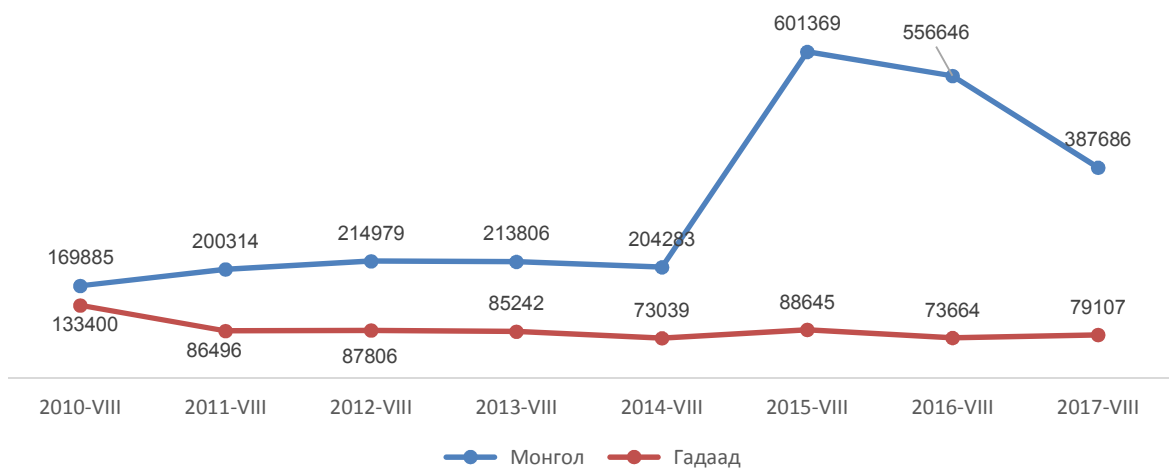
Сумын нэр	Тоогоор					Бусад
	Хүний амь бие эрүүл мэндийн эсрэг г/х	Нийгмийн аюулгүй байдлын эсрэг г/х	Өмчлөх эрхийн эсрэг г/х	үүнээс малын хулгай	Тээврийн хэрэгслийн хөд-ний аюулгүй байдлын эсрэг г/х	
ДҮН	205	31	109	27	63	85
Алтанбулаг	16	2	3	1	5	10
Ерөө	18		4	1	9	13
Зүүнбүрэн	6	1	1	1	2	
Мандал	55	11	42	6	8	22
Орхон	9		6	5	3	1
Сант	2	1	2		2	1
Цагааннуур	4	1	2	1		1
Баянгол	11	1	7	4	9	9
Сайхан	16	4	14	3	13	5
Орхонтуул	8		5	3		
Баруунбүрэн	2		1		3	1
Шаамар	7		1		2	1
Хүдэр	8	1	1			7
Сүхбаатар	35	8	16		6	13
Жавхлант	2	1			1	
Түшиг	3		2			1
Хушаат	3		2	2		
Бусад аймаг						

Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг, бүтцээр

1.5.4. ХИЛИЙН БООМТООР НЭВТЭРСЭН ЗОРЧИГЧ, ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЭЛ

Үзүүлэлт	Орсон		Гарсан		Бүгд		<u>2017-VIII</u> 2016-VIII
	2016-VIII	2017-VIII	2016-VIII	2017-VIII	2016-VIII	2017-VIII	
Суудлын вагон	1471	1230	1328	1271	2799	2501	89.4
Ачааны вагон	40366	47009	37715	44340	78081	91349	117.0
Зүтгүүрийн вагон	1503	1299	1456	1279	2959	2578	87.1
Суудлын автомашин	51454	48504	52734	50184	104188	98688	94.7
Ачааны автомашин	13870	16909	16820	17430	30690	34339	111.9
Нисэх онгоц							
Зорчигч монгол	278915	193687	277731	193999	556646	387686	69.6
гадаад	40505	42410	33159	36697	73664	79107	107.4
Ачаа тээш /мян.тн /	2109.5	2809.3	1863.4	530.1	3973	3339	84.1

Эх үүсвэр: Сэлэнгэ аймаг дахь Гаалийн газар

Хилээр нэвтэрсэн иргэд

II. МАКРО ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ**2.1 МӨНГӨ, ЗЭЭЛ****2.1.1 АРИЛЖААНЫ БАНКУУДЫН МЭДЭЭ, сая төг**

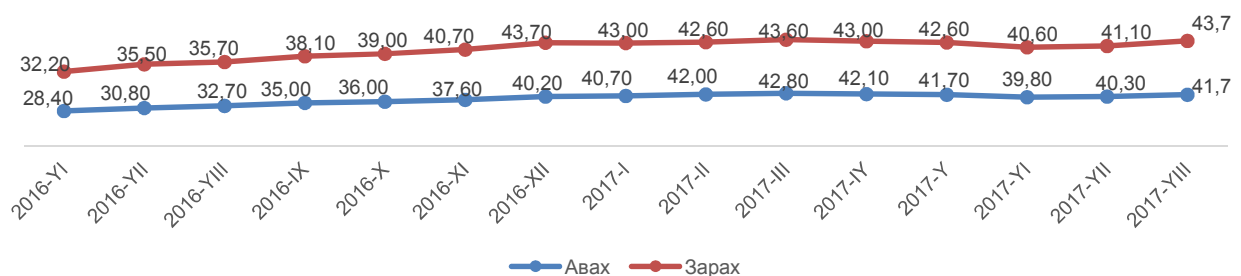
Банкууд	Цэвэр		Зээлийн өрийн үлдэгдэл	Чанаргүй зээл	Иргэдийн мөнгөн хадгаламж	Харилцахын үлдэгдэл
	Орлого	Зарлага				
ДҮН	61,919.4	59,838.7	225,835.7	5,873.2	70,667.0	28,488.6
1.Хаан банк СБ	15,342.9	12,756.9	77,768.1	1,435.0	21,134.4	9,539.5
2.Хаан банк ЗХ	8,696.1	9,123.9	39,433.6	660.7	10,197.3	10,276.4
3.ХХБанк ЗХ	2,380.9	2,453.9	4,598.4	11.9	2,371.7	2,190.9
4.ХХБанк Хөтөл	3,561.8	3,703.6	5,487.4	378.0	1,502.3	586.6
5.Төрийн банк СБ	19,314.6	19,170.8	46,341.8	889.9	13,225.9	3,359.5
6.Төрийн банк ЗХ	6,793.0	6,796.4	11,271.4	57.9	4,316.1	890.0
7.Хас банк СБ	1,197.4	1,136.9	12,576.6	515.9	5,661.6	467.3
8.Хас банк ЗХ	852.4	857.2	11,259.9	268.5	4,872.9	406.6
9.Хас банк Хөтөл	746.3	721.0	5,304.9	444.4	2,027.6	131.7
10.Голомт банк	2,898.7	2,882.6	11,020.0	1,172.2	4,403.5	525.4
11.Капитал банк	135.3	235.5	773.6	38.8	953.7	114.7

Эх үүсвэр: Дархан-Уул аймаг Монгол банк

2.1.2 АРИЛЖААНЫ БАНКНЫ ВАЛЮТЫН ХАНШ, 09-р сарын 11-ны байдлаар

/Хаан банк, төгрөгөөр/

Валютын нэр	Авах	Зарах
1.Рубль	41.70	43.70
2.Доллар	2442.00	2456.00
3.Евро	2902.00	2963.00
4.Юань	374.50	378.40
5.Иен	22.34	22.75
6.Английн фунт	3179.00	3257.00
7.Вон	2.06	2.20
8.Швейцарь франк	2538.00	2605.00

Рублийн ханш, төг

2.2 АЙМГИЙН НЭГДСЭН ТӨСӨВ, ТАТВАР**2.2.1 АЙМГИЙН ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ**

Үзүүлэлтүүд	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Хувь
Орон нутгийн төсвийн нийт орлого	14,679.9	14,420.3	98.2
Үүнээс: Аймгийн төсвийн орлого	8,857.2	7,888.2	89.1
Орон нутгийн төсвийн нийт зарлага	51,993.9	45,234.0	87.0
- Аймгийн төсвийн зарлагын дүн	12,643.3	10,206.9	80.7
- Аймгийн ОНХСангийн зарцуулалт	420.7	348.1	82.7
- Аймгийн авто замын хөрөнгө оруулалт	908.6	163.2	18.0
- Аймгийн орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалт	1,626.9	763.4	46.9
Улсын төсвөөс олгосон ОНХСангийн орлогын шилжүүлэг	1,613.6	1,613.6	100.0
Улсын төсвөөс олгосон санхүүгийн дэмжлэг	2,500.0	2,500.0	100.0
Улсын төсвөөс олгосон тусгай зориулалтын шилжүүлэг	29,126.2	29,126.2	100.0
- Ерөнхий боловсролын сургууль	15,243.5	15,243.5	100.0
- Хүүхдийн цэцэрлэг	7,479.8	7,479.8	100.0
- Эрүүл мэндийн байгууллага	3,489.6	3,489.6	100.0
- Соёлын байгууллагуудын	1,948.0	1,948.0	100.0
- ГХБХБГазар	150.8	150.8	100.0
- ГБХЗХГазар	202.3	202.3	100.0
- Биеийн тамир спортын байгууллага	612.2	612.2	100.0
Төсвийн байгууллагуудад олгосон тусгай зориулалтын шилжүүлэг	29,126.2	29,126.2	100.0
- Ерөнхий боловсролын сургууль	15,243.5	15,243.5	100.0
- Хүүхдийн цэцэрлэг	7,479.8	7,479.8	100.0
- Эрүүл мэндийн байгууллага	3,489.6	3,489.6	100.0
- Соёлын байгууллагуудын	1,948.0	1,948.0	100.0
- ГХБХБГазар	150.8	150.8	100.0
- ГБХЗХГазар	202.3	202.3	100.0
- Биеийн тамир спортын байгууллага	612.2	612.2	100.0
Сумдад олгосон санхүүгийн дэмжлэг	2,304.1	2,311.1	100.3
Сумдад олгосон орон нутгийн хөгжлийн сангийн орлогын шилжүүлэг	1,327.4	1,239.3	93.4
Аймгийн нийт ангилагдаагүй зардал	562.2	562.2	100.0
Үүнээс: Аймгийн Засаг даргын нөөц	374.1	374.1	100.0
Тусгай сангуудын зарлага	1,081.7	276.2	25.5

2.2.2 ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН ОРЛОГО, ЗАРЛАГЫН МЭДЭЭ, сумдаар, сая. төг

Сумын нэр	Орон нутгийн төсвийн орлого			Орон нутгийн төсвийн зарлага		
	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Хувь	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Хувь
ДҮН	5,822.6	6,556.7	112.6	39,350.5	35,026.8	89.0
Алтанбулаг	283.2	238.7	84.3	1,593.3	1,427.9	89.6
Ерөө	700.3	830.1	118.5	2,657.2	2,085.8	78.5
Зүүнбүрэн	22.5	19.3	85.8	1,212.5	1,053.4	86.9
Мандал	1,669.8	1,727.4	103.4	8,440.6	7,713.1	91.4
Орхон	29.3	18.9	64.5	998.7	846.6	84.8
Сант	31.9	28.3	88.7	937.6	841.0	89.7
Цагааннуур	57.9	41.2	71.2	1,601.0	1,492.5	93.2
Баянгол	80.9	283.3	350.2	1,841.6	1,768.5	96.0
Сайхан	208.3	249.1	119.6	3,325.1	3,211.5	96.6
Орхонтуул	26.9	40.6	150.9	1,388.8	1,310.6	94.4
Баруунбүрэн	68.1	61.0	89.6	1,361.2	1,150.3	84.5
Шаамар	62.2	69.3	111.4	2,107.1	1,818.1	86.3
Хүдэр	2,167.5	2,484.0	114.6	2,957.0	1,928.7	65.2
Сүхбаатар	290.9	358.9	123.4	6,100.5	5,889.3	96.5
Жавхлант	18.4	25.3	137.5	947.5	866.8	91.5
Түшиг	69.6	49.1	70.5	930.5	812.6	87.3
Хушаат	34.9	32.2	92.3	950.3	810.1	85.2
Аймгийн төсөв	8,857.2	7,888.2	89.1	12,643.3	10,207.0	80.7
НИЙТ ДҮН	14,679.8	14,444.9	98.4	51,993.8	45,233.8	87.0

2.2.3 ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН ӨГЛӨГ АВЛАГЫН МЭДЭЭ, сая төг

Сумын нэр	Авлага			Өглөг		
	Нийт	Орон нутаг	ТЗШ	Нийт	Орон нутаг	ТЗШ
ДҮН	30.5	20.7	9.8	308.8	109.4	199.4
Алтанбулаг	-			5.4		5.4
Ерөө	1.5	1.5		63.9	23.9	40.0
Зүүнбүрэн	-			1.6	1.5	0.1
Мандал	1.1		1.1	30.3	2.7	27.6
Орхон	4.0		4.0	11.2	11.2	
Сант	0.1	0.1		13.0	8.8	4.2
Цагааннуур	4.1	1.3	2.8	17.1	15.3	1.8
Баянгол	-			16.5	0.7	15.8
Сайхан	-			47.9	6.1	41.8
Орхонтуул	-			6.7	4.6	2.1
Баруунбүрэн	11.3	11.2	0.1	17.5	14.2	3.3
Шаамар	-			8.3		8.3
Хүдэр	-			4.6	0.4	4.2
Сүхбаатар	6.7	6.4	0.3	34.0	16.5	17.5
Жавхлант	1.7	0.2	1.5	3.5		3.5
Түшиг	-			26.1	2.5	23.6
Хушаат	-			1.2	1.0	0.2
Аймгийн төсөв	0.6		0.6	23.4	13.3	10.1
НИЙТ ДҮН	31.1	20.7	10.4	332.2	122.7	209.5

Эх үүсвэр: Аймгийн Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс

2.3. ГАДААД ХУДАЛДАА**2.3.1 СЭЛЭНГЭ ДЭХ ГААЛИЙН ГАЗРААР ДАМЖСАН ГАДААД ХУДАЛДАА**, эхний 8 сарын байдлаар

Бараа эргэлт	Импорт /мян. \$/		Экспорт /мян.\$/		Нийт эргэлт /мян.\$/		<u>2017-VIII</u> 2016-VIII
	2016-VIII	2017-VIII	2016-VIII	2017-VIII	2016-VIII	2017-VIII	
Сүхбаатар боомт	26002.09	63291.9	209.98	730.53	26212.1	64022.4	244.2
Алтанбулаг боомт	62768.3	89359.5	178.97	419.73	62947.3	89779.2	142.6
Алтанбулаг / Чөлөөт бүс /	332.6	165.08			332.6	165.1	49.6
Дүн	89103.0	152816.5	389.0	1150.26	89492.0	153966.8	172.0

Эх үүсвэр: Сэлэнгэ аймаг дахь Гаалийн газар

2.3. ҮНЭ**2.3.2 АЙМГИЙН ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ҮНИЙН ИНДЕКС**

Хэрэглээний үнийн индекс	<u>2017-VIII</u> 2016-XII	<u>2017-VIII</u> 2016-VIII	<u>2017-VIII</u> 2017-VII
Аймгийн ерөнхий индекс	104.3	105.2	98.8
01. ХҮНСНИЙ БАРАА, СОГТУУРУУЛАХ БУС УНДАА	104.0	106.9	95.9
02. СОГТУУРУУЛАХ УНДАА, ТАМХИ, МАНСУУРУУЛАХ БОДИС	105.0	105.0	100.0
03. ХУВЦАС, БӨС БАРАА, ГУТАЛ	101.5	101.4	99.8
04. ОРОН СУУЦ, УС, ЦАХИЛГААН, ХИЙН БОЛОН БУСАД ТҮЛШ	103.1	102.9	102.2
05. ГЭР АХУЙН ТАВИЛГА, ГЭР АХУЙН БАРАА	107.6	107.9	100.4
06. ЭМ, ТАРИА, ЭМНЭЛГИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	111.8	109.0	100.9
07. ТЭЭВЭР	108.4	109.5	100.0
08. ХОЛБООНЫ ХЭРЭГСЭЛ, ШУУДАНГИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	100.0	100.3	100.0
09. АМРАЛТ, ЧӨЛӨӨТ ЦАГ, СОЁЛЫН БАРАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭ	100.9	100.8	100.0
10. ЗОЧИД БУУДАЛ, НИЙТИЙН ХООЛ, ДОТУУР БАЙРНЫ ҮЙЛЧИЛГЭЭ	99.6	99.6	100.0
11. БУСАД БАРАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭ	107.9	105.8	100.0

2.3.3 ӨРГӨН ХЭРЭГЛЭЭНИЙ БАРАА, БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮНЭ, мян.төг

Өргөн хэрэглээний барааны нэр төрөл	2017-VII	2017-VIII	$\frac{2017-VIII}{2017-VII}$
1.ХҮНСНИЙ БАРАА			
1 Талх, гурил, будаа			
Гурил /савласан, кг/	1250	1250	100.0
Талх /орон нутгийн, ш/	1100	1100	100.0
Нарийн боов /кг/	2200	2500	113.6
Будаа /кг/	2500	2300	92.0
Элсэн чихэр /кг/	2200	2300	104.5
2 МАХ МАХАН БҮТЭЭГДЭХҮҮН			
Хонины мах /кг/	6000	6500	108.3
Үхрийн мах /кг/	7000	7000	100.0
Адууны мах /кг/	6000	6000	100.0
Ямааны мах /кг/	5000	5000	100.0
Дотор мах, цувдай /цусгүй/	3000	3000	100.0
Хиам /чанасан, кг/	10000	11000	110.0
СҮҮ, СҮҮН БҮТЭЭГДЭХҮҮН,			
3 ӨНДӨГ			
Сүү /задгай, л/	600	700	116.7
Сүү / савласан, л/	2500	2600	104.0
Тараг /задгай, л/	1200	1000	83.3
Хорхой ааруул /задгай, чихэртэй, кг/	13000	13000	100.0
Айраг /л/	3500	3500	100.0
Хуурай сүү /кг, Орос, 25% тослогтой/	4000	4500	112.5
Өндөг /ш/	320	320	100.0
4 Бүх төрлийн өөх тос			
Ургамлын тос /л/	3800	3800	100.0
Өөхөн тос /кг/	1800	1800	100.0
Шар тос /кг/	10000	11000	110.0
Масло /задгай, кг/	4000	4500	112.5
5 ХҮНСНИЙ НОГОО			
Төмс /кг/	2500	1200	48.0
Лууван /кг/	1500	1500	100.0
Манжин /кг/	1500	1500	100.0
Байцаа /кг/	1500	1500	100.0
Сонгино /кг/	1500	1500	100.0
Өргөст хэмх /шилтэй, дарсан/	3300	4000	121.2
Алаг салат /шилтэй, Urbanek, 630гр/	2600	2800	107.7
6 ШАТАХУУН			
Бензин А - 80	1480	1480	100.0
Бензин А - 92	1630	1620	99.4
Дизелийн түлш	1720	1720	100.0

3. ЭДИЙН ЗАСГИЙН СТАТИСТИКИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ**3.1 ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ****3.1.1 ТАРИАЛАЛТЫН МЭДЭЭ, сумдаар**

Сумын нэр	га-аар				
	2014 - VIII	2015 - VIII	2016 - VIII	2017 - VIII	$\frac{2017-VIII}{2016-VIII}$
Үр тариа					
ДҮН	142191.25	153567.6	147365.95	157798.1	107.1
Алтанбулаг	4680	5260	6264	5378	85.9
Ерөө	12295	12067	11179	13617.2	121.8
Зүүнбүрэн	6455.2	8016	8488	9608	113.2
Мандал	6816.05	7337	6632.95	7912.9	119.3
Орхон	9928	9375	8215	8282	100.8
Сант	3384	4995.2	3058	3554	116.2
Цагааннуур	30246	28669	22954	30225	131.7
Баянгол	6478	6804	5090	7499	147.3
Сайхан	12590	10595	15866	13386	84.4
Орхонтуул	10889	13520	12275	13095	106.7
Баруунбүрэн	8515	11506	9907	11050	111.5
Шаамар	2339	1405.4	1200	1971	164.3
Хүдэр	4718	5298	7828	5182	66.2
Жавхлант	4349	7109	5870	8005	136.4
Түшиг	11333	8828	7963	6657	83.6
Хушаат	7176	12783	14576	12376	84.9
Төмс					
ДҮН	2935.5	2895.3	3269.1	2572.3	78.7
Алтанбулаг	84.5	90.5	96.5	56	58.0
Ерөө	150	71	73.6	89	120.9
Зүүнбүрэн	50	59.3	105	35.6	33.9
Мандал	700	641.8	602.1	600	99.7
Орхон	300	340	340	305	89.7
Сант	190	186	261	210	80.5
Цагааннуур	240	339	523.4	221.6	42.3
Баянгол	153	147	132.1	94.7	71.7
Сайхан	400	420	385	256	66.5
Орхонтуул	18	20.3	34.2	32	93.6
Баруунбүрэн	85	95	95	95	100.0
Шаамар	130	64	98.6	90.4	91.7
Хүдэр	100	100	80	80	100.0
Сүхбаатар	77	77	78	75	96.2
Жавхлант	23	30.4	64	61	95.3
Түшиг	25	28	25	25	100.0
Хушаат	210	186	275.6	246	89.3

3.1.1-ийн үргэлжлэл

Сумын нэр	2014 - VIII	2015 - VIII	2016 - VIII	2017 - VIII	<u>2017-VIII</u> 2016-VIII
Хүнсний ногоо					
ДҮН	2148.2	2282.3	2596.2	2542.8	97.9
Алтанбулаг	38.85	40.5	57.55	39.3	68.3
Ерөө	115	168	70	75.3	107.6
Зүүнбүрэн	127.41	173	298.05	274.4	92.1
Мандал	447.85	455.6	429.7	389.5	90.6
Орхон	111	120	121	195	161.2
Сант	180.29	171.5	259.3	138.1	53.3
Цагааннуур	144.6	139.8	199.3	344.4	172.8
Баянгол	122.6	117.0	89.5	88.9	99.3
Сайхан	234.21	275.0	277	243.6	87.9
Орхонтуул	37	42	62.9	49.0	77.9
Баруунбүрэн	43	45	60	77	128.3
Шаамар	233	187	255.7	230.9	90.3
Хүдэр	49	51	38	48	126.3
Сүхбаатар	50	55	52	57.8	111.2
Жавхлант	82	100	141	87	61.7
Түшиг	22.4	25.0	24	22	91.7
Хушаат	110	117	161.15	182.6	113.3

3.1.2 УРГАЦ ХУРААЛТЫН ЯВЦЫН МЭДЭЭ, сумдаар тонн

Сумын нэр	2014 - VIII	2015 - VIII	2016 - VIII	2017 - VIII	<u>2017-VIII</u> 2016-VIII
Үр тариа					
ДҮН	3375.2	1168.5	1548	1959.3	126.6
Алтанбулаг	450		204		
Ерөө	700	827.5	40		
Зүүнбүрэн	56		85	500	5.8*
Мандал	35.8		110		
Орхон	1010				
Сант	91				
Цагааннуур	472.4	100		380	
Баянгол			117		
Сайхан			231	401.3	173.7
Орхонтуул			761		
Баруунбүрэн					
Шаамар					
Хүдэр					
Жавхлант				46	
Түшиг		96			
Хушаат	560	145		632	

Сумын нэр	2014 - ҮИИ	2015 - ҮИИ	2016 - ҮИИ	2017 - ҮИИ	<u>2017-ҮИИ</u> 2016-ҮИИ
ТӨМС					
ДҮН	7379.5	3511.6	3619.5	1792.5	49.5
Алтанбулаг	202.5	4.9	403	4	1.0
Ерөө	336	50	50	87	174.0
Зүүнбүрэн	17	41.0	52	60	115.4
Мандал	840	160.0	480	80	16.7
Орхон	1560	1032	992	500	50.4
Сант	350	200	100	200	2*
Цагааннуур	24	30	60	50	83.3
Баянгол	310	0	168	38	22.6
Сайхан	2145	1500	375	0	0.0
Орхонтуул	48	80.0	36.5	15	41.1
Баруунбүрэн	550	38	300	80	26.7
Шаамар	260	56	49	68	138.8
Хүдэр	0	0	0	7	0.0
Сүхбаатар	400	300	306	387.5	126.6
Жавхлант	12	5.0	35	0	0.0
Түшиг	75	15	12	16	133.3
Хушаат	250	0	201	200	99.5

3.1.2-ын үргэлжлэл

Сумын нэр	2014 - ҮИИ	2015 - ҮИИ	2016 - ҮИИ	2017 - ҮИИ	<u>2017-ҮИИ</u> 2016-ҮИИ
Хүнсний ногоо					
ДҮН	6999.9	4988.5	3970.9	5722.4	144.1
Алтанбулаг	26.6	17.8	70.5	85.5	121.3
Ерөө	595	152	89	336.6	3.7*
Зүүнбүрэн	147	138	508	699.1	137.6
Мандал	2772	1890.0	1315.0	1924.0	146.3
Орхон	359	324	370	166	44.9
Сант	102.4	65.1	24.3	217.4	8.9*
Цагааннуур	38.9	26.0	58	70	120.7
Баянгол	425.5	324.5	158.0	181.5	114.9
Сайхан	815	1327.0	307.3	346	112.6
Орхонтуул	32	43	98.56	86.64	87.9
Баруунбүрэн	342	72	210	158.4	75.4
Шаамар	514	256	277.2	426	153.7
Хүдэр	75	21	11	17	154.5
Сүхбаатар	341.8	241	192.2	397	2*
Жавхлант	26.2	18	152.3	192	126.1
Түшиг	119.45	72.4	59.5	14.21	23.9
Хушаат	268	0	70	405	5.7*

3.1.3 ХАА-Н БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮНЭ, 8-р сарын байдлаар

Үзүүлэлт	Нас, хүйс	Х/н	мян.төг	
			2016-VIII	2017-VIII
А.Малын үнэ				
1.Адуу				
нас гүйцсэн	эр	толгой	800.0	750.0
	эм	толгой	800.0	700.0
Өсвөр насны	эр	толгой	540.0	500.0
	эм	толгой	520.0	500.0
2.Үхэр				
Нас гүйцсэн	эр	толгой	900.0	800.0
	эм	толгой	810.0	750.0
Бух		толгой		
	эм	толгой	640.0	480.0
Өсвөр насны	эр	толгой	640.0	450.0
3.Хонь				
Нас гүйцсэн	эр	толгой	150.0	120.0
	эм	толгой	140.0	110.0
Хуц		толгой		
	эр	толгой	90.0	100.0
Төлөг	эм	толгой	80.0	90.0
4.Ямаа				
Нас гүйцсэн	эр	толгой	120.0	90.0
	эм	толгой	100.0	80.0
Борлон	эр	толгой	60.0	65.0
	эм	толгой	50.0	65.0
Ухна		толгой		

В.Малын гаралтай бүтээгдэхүүний үнэ

Үзүүлэлт	Х/Н	төгрөг	
		2016-VIII	2017-VIII
1.Мах			
Тахианы	кг	6500	7000
Гахайны	кг	7500	8500
2.Хөөвөр, хялгас			
Адууны дэл	кг	3000	5000
Адууны сүүл	кг	3000	5000
3.Арьс шир			
Адууны шир	ш	15000	20000
Үхрийн шир			
1.80-2.3 метрийн хэмжээтэй шир	ш	10000	16000
2.3 метрээс дээш хэмжээтэй шир	ш	20000	33000
хонины ноостой нэхий /өлөнгүй/	ш		
Ноосгүй нэхий	ш		
ямааны ноолууртай арьс	ш		
ноолуургүй арьс	ш		
4.Хөдөө аж ахуйн бусад бүтээгдэхүүн			
Өндөг, дотоодын	ш	260	
Зөгийн бал, дотоодын	кг	20000	18000
Загас, дотоодын			
булуу цагаан /сазаан/	кг	15000	14000
бусад	кг	13000	14000
5.Газар тариалангийн бүтээгдэхүүний үнэ (дотоодын)			
5.1.Хүнсний ногоо			
Сонгино	кг	1500	2500
Сармис	кг	11000	10000
Өргөст хэмх	кг	600	1500
Улаан лооль	кг	3000	5000
5.2.Жимс, жимсгэнэ			
Үхрийн нүд	кг	4000	5000
Чацаргана	кг	3000	2000
Аньс	кг	3500	5000
Нэрс	кг	8000	5000
5.2. Хэрэглээний мод			
Түлээний мод	м3		

Тайлбар: Үнийг Сүхбаатар хотын ханшаар авсан болно.

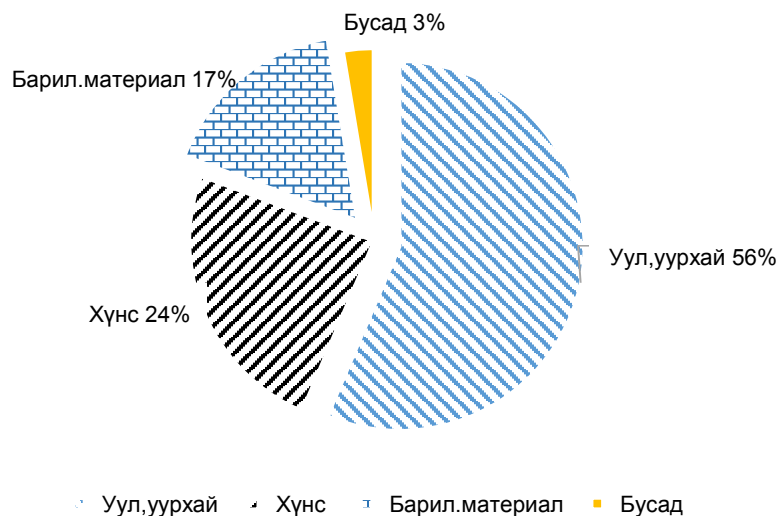

3.2 АЖ ҮЙЛДВЭР

3.2.1 АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛДВЭРЛЭЛТ, /салбараар, жил бүрийн 8 сарын байдлаар сая.төг/

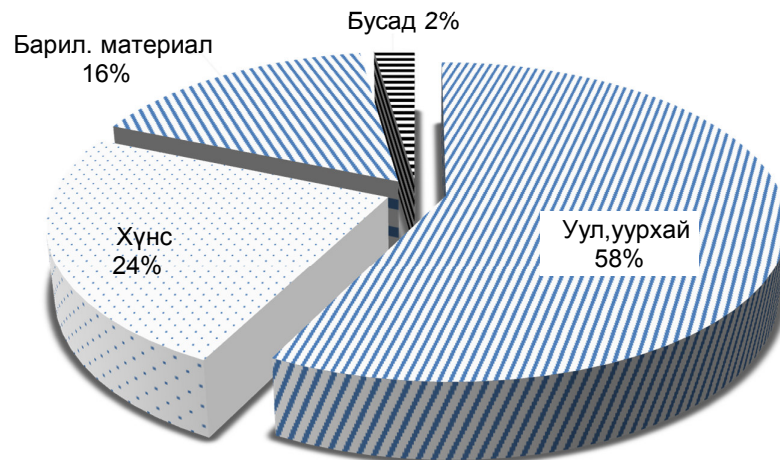
Салбараар	2014-ҮИИ	2015-ҮИИ	2016-ҮИИ	2017-ҮИИ	Нийт дүнд эзлэх хувь				$\frac{2017}{2016}$
					2017	2015	2016	2017	
Бүгд	446740.2	249225.3	243909.5	204507.2	100.0	100.0	100.0	100.0	83.8
Үүнээс:									
Уул,уурхай	375304.4	165795.9	162604.8	115310.6	84.0	66.5	66.7	56.4	70.9
Үүнээс:									
Алт	-	22815.6	62411.8	1019.2	-	9.2	25.6	0.5	1.6
Төмрийн хүдэр	-	142980.4	103063.9	110984.4	-	57.4	42.3	54.3	107.7
Хүнс	37207.8	50161.6	46016.7	49727.4	8.3	20.1	18.9	24.3	108.1
Барил.материал	30764.8	29804.6	29546.1	34113.1	6.9	12.0	12.1	16.7	115.5
Үүнээс:									
Цемент, шохой	-	22066.1	26675.2	33661.6	-	8.9	10.9	16.5	126.2
Бусад	3463.2	3463.2	5741.9	5356.1	0.8	1.4	2.4	2.6	93.3

Аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт /салбарт эзлэх хувь/

3.2.2 АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН БОРЛУУЛАЛТ, /салбараар, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар сая.төг/

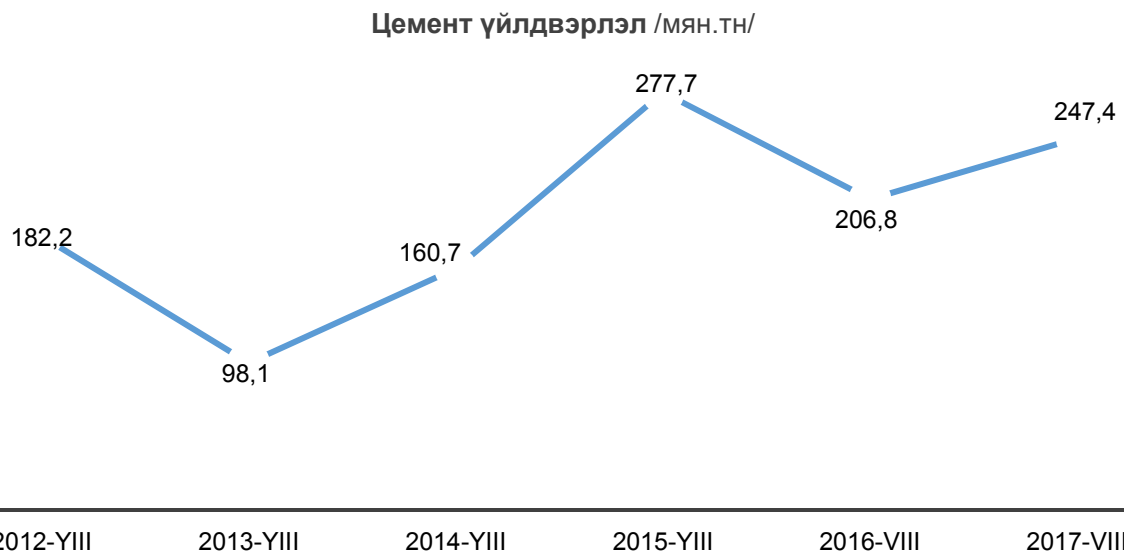
Салбараар	2014-ҮИИ	2015-ҮИИ	2016-ҮИИ	2017-ҮИИ	Нийт дүнд эзлэх хувь				2017 2016
					2014	2015	2016	2017	
Бүгд	358,367.0	222,700.0	249,995.3	254,318.9	100.0	100.0	100.0	100.0	101.7
Үүнээс:									
Уул,уурхай	289052.2	159,442.0	160383.4	146,198.4	80.7	71.59	64.15	57.5	91.2
Үүнээс:									
Алт	80279.4	27,675.4	62411.8	1,019.2	22.4	12.43	24.97	0.4	1.6
Нүүрс	4385.3	1,387.2	35.7	686.9	1.2	0.62	0.01	0.3	19.2*
Төмрийн хүдэр	179011.9	130,379.4	106554.8	141,185.3	50.0	58.54	42.62	55.5	132.5
Хүнс	22229.9	28,096.9	30898.7	60,699.2	6.2	12.62	12.36	23.9	196.4
Барил. материал	43804.3	31,365.9	50094.3	41,587.9	12.2	14.08	20.04	16.4	83.0
Үүнээс:									
Цемент, шохой	22830.1	22,066.1	41475.4	41,229.4	6.4	9.91	16.59	16.2	99.4
Бусад	3280.6	3,795.2	8618.9	5,833.5	0.9	1.70	3.45	2.3	67.7

Аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн борлуулалт, салбарт эзлэх хувиар

3.2.3 АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН ГОЛ НЭРИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛДВЭРЛЭЛТ, сумдаар

Бүтээгдэхүүн	Х / н	2014-ҮIII	2015-ҮIII	2016-ҮIII	2017-VIII			2017 2016
					Компани	ЖДҮ	Дүн	
Нарийн боов	тн	72.6	84.2	121.5		120.7	120.7	99.3
Талх	тн	531.9	552.8	578.6		190.1	190.1	32.9
Алт	кг	1188.3	370.7	129.7	50.2		50.2	38.7
Архи	мян.л	3834.7	4847.8	4545.3	4690.7		4690.7	103.2
Спирт	мян.л	1363.6	2333.7	1674.4	1317		1317	78.7
Зайрмаг	мян.ш	4.3	34	66.3		141.5	141.5	2.1*
Зүсмэл	м3	5540.8	4322.5	5110.5	2705.5		2705.5	52.9
Цемент	мян.тн	160.7	277.7	206.8	247.4		247.4	119.6
Шохой	тн	27906.2	26872	22442.5	29876.2		29876.2	133.1
Дулаан	мгк	85.4	83.9	86.5	128		128	148.0
Хэрчсэн гурил	мян.ш	155.5	200.7	192.2		20.3	20.3	10.6
Сүү	мян.л	84.7	27.4	21.1		9	9	42.7
Төмрийн хүдэр	мян.тн	1876.8	1935.4	2182.3	2353.2		2353.2	107.8
Арматур төмөр	тн	750	800	350	180		180	51.4
Тоосго	мян.ш	1443.6	1947	675	1790		1790	2.6*

3.2.4 ЖИЖИГ ДУНД ҮЙЛДВЭРИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛДВЭРЛЭЛТ

Сумын нэр	Талх		Банш, бууз, хуушуур		Нарийн боов		Зайрмаг		Хэрчсэн гурил		Бялуу		Үйлдвэрлэлт сая.төг	Борлуулалт сая.төг
	тн	мян.төг	тн	мян.төг	тн	мян.төг	тн	мян.төг	мян.ш	мян.төг	тн	мян.төг		
Дүн	190.1	175,277	10.9	41,323	120.7	223,241	141.5	35,375	20.3	15,362	4.6	69,060	204507.2	254318.9
Алтанбулаг													0.0	0.0
Ерөө													115876.1	143194.8
Зүүнбүрэн													0.0	0.0
Мандал													46443.2	61038.1
Орхон													0.0	0.0
Сант													14.4	19.5
Цагааннуур	8.4	6760							9.7	7,640			140.2	145.5
Баянгол													2043.2	1793.2
Сайхан	124.3	118,612	6.3	25688	89.2	173,981			0.2	182	0.5	7728	36357.4	43659.1
Орхонтуул	12.8	11,535	1.5	6335					10.4	7,540			25.4	28.7
Баруунбүрэн													0.0	0.0
Шаамар													0.0	74.3
Хүдэр													100.0	100.0
Сүхбаатар	39.8	33,450	3.1	9,300	31.5	49,260	141.5	35,375			4.1	61,332	3502.4	3571.3
Жавхлант													0.0	0.0
Түшиг													0.0	686.9
Хушаат	4.8	4,920											4.9	7.7

4. БУСАД

4.1 ОНЦГОЙ БАЙДЛЫН ГАЗАР

Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2016 - VIII	2017 - VIII
Үзлэг шалгалт:			
Объект	тоо	660	429
Айл өрх	тоо	787	1593
Илрүүлсэн зөрчил	тоо	1884	1495
Арилгуулсан зөрчил	тоо	376	327
Гарсан гал:			
Объектод	тоо	76	90
Ой, хээр	тоо	9	11
Учирсан хохирол	сая.төг	245.4	429
Торгууль	сая.төг		
Аварсан:			
Эд хөрөнгө	сая.төг	879	1319.8
Барилга, байшин	тоо	22	27
Машин, техник	тоо	3	
Захиргааны арга хэмжээ			
Аж ахуйн нэгж, байгууллага	тоо	6	6
Албан тушаалтан	тоо		
Иргэн	тоо	2	
Сурталчилгаа			
Орон нутгийн хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр	тоо	19	35
Аж ахуйн нэгж, байгууллагуудад лекц яриа	тоо	29	55
Усны осол:			
Аварсан хүн	тоо	12	1
Нуранга:			
Аварсан хүн	тоо		
Заавал биелүүлэх албан шаардлага	тоо	226	214
Мэдэгдэл	тоо	178	273
Гал унтраах анги дуудлагаар гарсан	тоо	61	71
Гал дээр ажиллаж унтраасан	тоо	53	59
Гал түймэр гарсан тухай акт	тоо	32	37
Танилцуулга, дүгнэлт	тоо	33	11
Ажиллагаа зогсоох тогтоол	тоо	15	3
Өөрөө унтраасан	тоо	5	9
Зөрчлийн тэмдэглэл	тоо	13	22
Мэдээллээр ирсэн	тоо	17	5

Эх үүсвэр: Сэлэнгэ аймгийн Онцгой байдлын газар

4.2 МЭРГЭЖЛИЙН ХЯНАЛТЫН ГАЗРААС ХИЙСЭН ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТ

Үзүүлэлт	Шалгалт		Хяналт		Зөрчил		Нөхөн төлбөр		Торгууль шиитгэвэр	
	Шалгалтанд хамрагдсан хуулийн этгээд	Шалгалтанд хамрагдсан иргэн	Хяналтанд хамрагдсан хуулийн этгээд	Хяналтанд хамрагдсан иргэн	илрүүлсэн зөрчил	арилгуулсан зөрчил	Тогтоосон /мян.төг/	Барагдуулсан/мян.төг/	Тогтоосон /мян.төг/	Барагдуулсан/мян.төг/
Нийт	116	83	34	219	502	225	6		240,0	480,0
Хүнсний чанар, стандартын хяналт	21		4		16	10				
Мал үржлийн хяналт	2	2			6	2				
Мал эмнэлгийн хяналт	9	4	2	8	52	12	-	-	0,0	-
Ургамал хамгаалал, хорио цээрийн хяналт	13	6	8		90	47				
Таримал ургамлын үрийн хяналт	15		6		96	57				
Эмчилгээний чанарын хяналт	5	32	2	34	24	12				
Эрүүл ахуй, халдвар хамгааллын хяналт	7	-	-	-	60	23	-	-	240,0	-
Эм, биобэлдмэлийн хяналт	1	1	2	2	3	1				
Боловсролын хяналт			2	48	2	8	2			
Соёлын хяналт	2	24	2	16		24	4			480,0
Авто тээврийн хяналт	4				46	5				
Харилцаа холбооны хяналт	2	1			32	18				
Хэмжил зүйн хяналт	2				4					
Газрын харилцаа геодезие зураг зүйн хяналт	6	3	4	8	10	1				
Хөдөлмөрийн хяналт	3				11	1				
Геологи уул уурхайн хяналт	6		2		18					
Байгаль орчины хяналт	15	7			32	4				
Нийгмийн хамгааллын хяналт	1									
Барилгын техникийн хяналт	2	3		103						

Эх үүсвэр: Сэлэнгэ аймгийн Мэргэжлийн хяналтын газар

4.5 ГАЗРААС БУСАД ҮЛ ХӨДЛӨХ ХӨРӨНГИЙН ӨМЧЛӨХ ЭРХИЙН УЛСЫН ҮРТГЭЛИЙН МЭДЭЭ, эхний 8 сарын байдлаар

Үзүүлэлт	Тоо хэмжээ
Хүлээн авсан мэдүүлгийн тоо	938
Төрөөс хувьчилсан орон сууцны баталгаажуулалт	4
ҮХЭХӨЭ-н анхны бүртгэл, баталгаажуулалт	49
Нийт бүртгэсэн гэрээ	671
Эрхийн улсын бүртгэлд өөрчлөлт, залруулга хийх	19
Өмчлөгчийн хүсэлтээр болон гэрээ хэлцлээр бүртгэл салгаснаар шинэ бүртгэл үүсгэх	
Гэмтээсэн гэрчилгээ шинээр олгох	
Шүүхийн шийдвэрээр өмчлөгч өөрчлөгдөх	4
Өмчлөгчийн хүсэлтээр бүртгэлд өөрчлөлт оруулах	
Лавлагаа, хуулбар	199
Нийт бичигдсэн гэрчилгээ	735
Тэмдэгтийн хураамжийн нийт дүн	45
ҮХЭХӨЭ-ээ худалдсанаас оруулсан татварын орлого	57

Эх үүсвэр: Оюуны өмч, Улсын бүртгэлийн газар

4.6 ГАЗАР ӨМЧЛӨХ ЭРХИЙН УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН МЭДЭЭ, эхний 8 сарын байдлаар

Үзүүлэлт	Тоо хэмжээ
Хүлээн авсан мэдүүлгийн тоо	264
Төрөөс хувьчилсан газрын өмчлөх эрхийн анхны баталгаажуулалт	
Төрөөс худалдаж авсан газрын өмчлөх эрхийн анхны баталгаажуулалт	55
Газрыг эзэмших, ашиглах эрхийн анхны бүртгэл	55
Нийт бүртгэсэн гэрээ	154
Эрхийн улсын бүртгэлд өөрчлөлт залруулга хийх	6
Үрэгдүүлсэн гэрчилгээ шинээр олгох	
Гэмтээсэн гэрчилгээ шинээр олгох	
Шүүхийн шийдвэрээр өмчлөгч өөрчлөгдөх	
Өмчлөгчийн хүсэлтээр болон гэрээ хэлцлээр бүртгэл салгаснаар шинэ бүртгэл үүсгэх	
Лавлагаа, хуулбар	49
Нийт бичигдсэн гэрчилгээ бүгд	97
Үйлчилгээний хураамжийн нийт дүн	209
ГӨЗ-ээ худалдсанаас оруулсан татварын орлого	20

Эх үүсвэр: Оюуны өмч, Улсын бүртгэлийн газар

сар

Сэлэнгэ аймгийн нийгэм, эдийн засгийн танилцуулга 2017/08

4.7 ГАЗАР ЭЗЭМШИХ ЭРХ БАРЬЦААЛСАН, ЧӨЛӨӨЛСӨН БАЙДАЛ, эхний 8 сарын байдлаар

Сумын нэр	Иргэний газар эзэмших эрх		Аж ахуйн нэгжийн газар эзэмших эрх	
	Барьцаалсан	Чөлөөлсөн	Барьцаалсан	Чөлөөлсөн
Алтанбулаг	3			
Баруунбүрэн	6	3	1	
Баянгол	9		2	
Ерөө				
Жавхлант	3	1	12	
Зүүнбүрэн			0	
Мандал	23	10	18	
Орхон	8		7	
Орхонтуул	3		1	
Сайхан	15		6	
Сант				
Сүхбаатар	19	5	9	
Түшиг				
Хушаат	3		9	
Хүдэр				
Цагааннуур	9	2	8	
Шаамар	9	2	6	
	110	23	79	

Эх үүсвэр: Газрын харилцаа, барилга хот байгуулалтын газар

4.8 СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ГАЗАР ӨМЧЛӨГЧ ИРГЭДИЙН МЭДЭЭ

Сумын нэр	Үүнээс					Үүнээс					Өмчлүүлсэн газрын хэмжээ /га/-аар	Үүнээс					
	Газар өмчлөх тухай өргөдөл гаргасан нийт иргэдийн тоо	Одоо эзэмшиж, ашиглаж байгаа хашааныхаа газрыг өмчлөхийг хүссэн иргэдийн тоо	Шинээр газар өмчилж авахыг хүссэн иргэдийн тоо	Аж ахуйн зориулалтаар газар өмчлөхийг хүссэн иргэдийн тоо	Бусад	Засаг даргын захирамжаар газар өмчлүүлэхээр шийдвэрлэсэн нийт иргэдийн тоо	Одоо эзэмшиж, ашиглаж байгаа хашааныхаа газрыг өмчилсөн иргэдийн тоо	Шинээр газар өмчилж авсан иргэдийн тоо	Улсын чанартай зам дагуу газрыг өмчилсөн иргэдийн тоо	Аж ахуйн зориулалтаар газар өмчилсөн иргэдийн тоо		Бусад	Одоо эзэмшиж, ашиглаж байгаа хашааны газрын хэмжээ /га-гаар/	Шинээр өмчилсөн газрын хэмжээ /га-гаар/	Улсын чанартай зам дагуу газрыг өмчилсөн газрын хэмжээ	Аж ахуйн зориулалтаар өмчилсөн газрын хэмжээ /га-гаар/	Үүнээс
Алтанбулаг	4	3		1	1	7	3	3			0.95						
Баруунбүрэн						106		61	45		11.59	0.65	0.16				
Баянгол						11	1	10			1.07	0.07	1			3.15	
Ерөө	3		3			3		3			0.6		0.6				
Жавхлант																	
Зүүнбүрэн						4		4			1.2		1.2				
Мандал	25	5	20			150	10	140			23.8	2.36	21.44				
Орхон																	
Орхонтуул																	
Сайхан	10		10			10		10			0.7		0.7				
Сант																	
Сүхбаатар						21	21				1.89	1.89					
Түшиг						4		4			0.8		0.8				
Хушаат																	
Хүдэр																	
Цагааннуур						20		20			4		4				
Шаамар						64		48	16		4.48		3.36	1.12			
АЙМГИЙН ДҮН	42	8	33	1	1	400	35	303	61	1	1	51.08	4.97	41.7	4.27	0.14	0.14

4.10 ТҮҮВЭР СУДАЛГАА

Үзүүлэлт сар	Өрхийн нийгэм эдийн засгийн судалгаа		Ажиллах хүчний судалгаа		Дүн	
	Хамрагд сан өрхийн тоо	Олгосон судалгааны урамшуулал	Хамрагдс ан өрхийн тоо	Олгосон судалгааны урамшуулал	Хамрагдс ан өрхийн тоо	Олгосон судалгааны урамшуулал
Дүн	272	1054000	312	852000	584	1906000
1	34	68000	48	96000	82	164000
2	34	68000	36	72000	70	140000
3	34	68000	36	72000	70	140000
4	34	170000	36	108000	70	278000
5	34	170000	36	108000	70	278000
6	34	170000	36	144000	70	314000
7	34	170000	48	144000	82	314000
8	34	170000	36	108000	70	278000